

Krav på fler platser till regionen

REGERINGENS HÖGSKOLEPOLITIK är orättvis, menar samtliga västsvenska rektorer som nu kräver att västra regionen får betydligt fler högskoleplatser. En ny rapport visar att västra Sverige har det minsta antalet studieplatser per invånare i landet.

Sid 3

Korsvägen – ett fönster mot världen

KORSVÄGEN VETENSKAPSCENTRUM blir Göteborgs universitets nya "fönster mot världen". Där kommer kunskap som speglar både viktiga basfakta och aktuell spetsforskning att presenteras.

Sid 5

Yrke: konstnär

FRAMTID, PENGAR och konstnärskap var beröringspunkterna för avgångseleverna från fem konsthögskolor, när de för första gången samlades för att diskutera sin yrkesroll. Gräddbakelser och gränslösa samtal på Valand gav nyfunnen gemenskap och insikt om gemensamma problem.

Sid 6

Fiskar forskare i för grumligt vatten?

HUR FRIA ÄR FORSKARE att forska? Vad tycker politiker och massmedier om modern forskning? Erland Hjelmquist, prefekt vid psykologiska institutionen, menar att forskning aldrig kan eller ska styras av mediernas och politikernas uppfattning om vad som är rätt slags forskning.

Sid 9

Viktigt att popularisera

POPULÄRVETENSKAP ÄR inte meriterande vid svenska universitet, hävdar forskarna Lars G Strömberg och Karin Sjögren som under hösten har gått en kurs i populärvetenskapligt skrivande, "Låt fler förstå". De vill nu starta ett populärvetenskapligt nätverk vid Göteborgs universitet.

Sid 11

Den okände S A Hedlund

S A HEDLUND – den kände såväl som den okände – skildras i en ny biografi av tidningsmannen och statsvetaren Olle Gellerman.

Sid 13

Berömda tal – årets jultävling

Sid 14

FOTO: HÅLEVI NAGEL

Jämställd professor banar väg för nya vacciner

VACCIN SOM BITER på E-colibakterier och män som slåss för fler kvinnor på akademiska topposter. Det hör till det som Ann-Marie Svennerholm, professor i infektioner och jämställdhetsombud på medicinska fakulteten, hetast önskar sig av den närmaste framtiden.

Sid 8-9

FOTO: EWA S. ANDERSSON

Det västsvenska universitetssamarbetet är rubriken på det "letter of intent" som nio universitets- och högskolerektorer skrivit under (Högskolan i Karlstad, efter 1/1 1999 Karlstad Universitet, Högskolan i Trollhättan-Uddevalla, Högskolan i Skövde, Högskolan i Jönköping, Högskolan i Borås, Högskolan i Halmstad, Chalmers, Göteborgs universitet och Nordiska Hälsovårdshögskolan). Intentionen är att vi under varen skall formulera ett dokument som beskriver villkoren i vår samverkan som sedan verksamhet och styrelser kan ta ställning till. En viktig sak att lägga märke till är att Karlstad, Jönköping och Halmstad ligger utanför Västra Götalands län och region. Vi menar att universitets- och högskolesamarbetet inte nödvändigtvis behöver ta hänsyn till politiska gränser ens på regional nivå. Ett regionalstyrt högskoleväsende tror vi på lång sikt vore en olycklig utveckling. Vi vill vara en fri, obunden kraft i hela den västsvenska regionen, och ser fram mot konstruktiva diskussioner med alla parter.

Undertecknad valdes enhälligt till ordförande i rektorskonferensen under det första året, ett uttalat uttryck för förtroende för Göteborgs universitet. Clas Whalbin, rektor för Högskolan i Jönköping, valdes till vice ordförande, ett uttalat uttryck för likvärdigheten över länsgränser.

Som samordnare för det västsvenska universitetssamarbetet utsågs enhälligt av rektorsgruppen den avgående rektorn vid Chalmers, Anders Sjöberg. Jag har under det gångna 1,5 åren lärt mig uppskatta Anders som en utomordentligt klok person och ledare med stor integritet och sinne för demokratisk förankring. Anders kommer att arbeta med detta uppdrag ca två dagar i veckan fr o m 1/1 99. Som representant för Göteborgs universitet vill jag även på denna plats tacka Anders för en förtroendefull samverkan. Jag ser fram mot många års samarbete framöver.

Vid senaste universitetsstyrelsesammanträdet ställde sig styrelsen bakom rektorsämbetets formulerade mål för Göteborgs universitet. Målen, som i många stycken bygger på Visionen, har som alla vet varit föremål för en omfattande debatt och successivt anpassats. Universitetsstyrelsen vill, som jag uppfattade det, förstärka innebörden i dokumentet genom att kalla det för "uppdrag". Klart för mig är emellertid att de tryckta sidorna skall uppfattas som ett arbetsdokument som årsvis utsätts för revision. Dokumentet uttrycker en angivelse av riktning i olika frågor och är i denna mening tydligt. Dokumentet kan emellertid betyda eller uppfattas olika i olika verksamheter. På samma sätt som högskoleverkets bedömare formulerade det måste konkretiseringen och arbetet med förverkligandet ske på fakultets-, institutions- och enhetsnivå.

Det lackar mot jul nu. Vi har ett arbetsamt år bakom oss, som på många håll färgats av neddragningar och ekonomiska bekymmer. Vi måste snarast ta oss ur neddragningsspiralens många gånger destruktiva psykologi och försöka blicka framåt. Forskning 2000 skall remissbehandlas. Såväl positiva som kritiska röster har hörts. Den fortsatt klart uttalade uppfattningen att en forskarstyrd grundforskning är av fundamental betydelse för en positiv samhällsutveckling upplever jag som positiv. Jag tror att vi har goda möjligheter att ytterligare stärka våra positioner som ett "lärandets universitet".

Jag önskar er alla en riktigt god jul.

BO SAMUELSSON
Rektor

Humaniora på undantag i "Forskning 2000"

Det har varit stimulerande att ta del av *Forskningspolitik* som utredningskommittén "Forskning 2000" har skrivit. Det är en utredning som försöker väga till baka den pendel som under senare år slagit över allt för långt i samhällsnyttans tecken.

Huvudbudskapet i utredningen är enkelt och klart: forskningen har kommit att styras av allför kortsiktiga nyttomotiv. Detta har förstärkts av forskningsstiftelserna, vilka haft bestämda krav på forskningens inriktning. Vidare har forskningspolitiken setts som en förlängning av den ekonomiska politiken.

Nu gäller det att vända så att vi får en mer forskarstyrd forskning. Men inte bara det, vi skall också få en bättre beställarstyrd forskning. Sektorsforskningen skall bort. Stat och näringsliv har stora behov av vetenskaplig kunskap och skall kunna beställa den kunskap de behöver från akademien. Men den primära uppgiften för universitet och högskolor är att ägna sig åt forskning och utbildning samt att informera det omgivande samhället. Det finns i utredningen en betoning på långsiktigheten i forskningen. Det hör måhända, som någon uttryckt det, till universitetens uppgift att skynda långsamt. Slutsatsen av dessa resonemang är att forskningsråden liksom fakultetsanslagen måste stärkas.

Så långt är allt väl, sedan blir det svårare att instämma, åtminstone för en humanist. Det finns i utredningen en syn på att forskning inom teknik och medicin skall leda fram till ekonomisk utveckling eller bättre hälsa och möjligheter att behandla sjukdomar. Humaniora och samhällsvetenskap ges lik som naturvetenskap en allmänkulturell motivering och ingen annan. Det kan ju tyckas räcka. Men i utredningen ses naturvetenskap och samhällsvetenskap/humaniora som ett slags stödområden till de båda andra. Den tekniska forskningen och forskarutbildningen skall prioriteras. Och för detta krävs mer resurser.

I utredningen konstateras också att vi inte hamnar särskilt högt upp i den internationella konkurrensen när det gäller hur stor andel av BNP vi satsar på grundforskning. Det är en viktig myt som spräcks här. Än värre ser det ut för humaniora vid en internationell jämförelse.

Intressant är också att följa resonemangen om samspelet mellan forskning och grundutbildning. Resonemanget är dock inte särskilt väl utvecklat. Frågan är om alla lärare skall ha möjlighet till forskning och om alla – inklusive den växande skaran av professorer – skall delta i grundutbildningen? Detta kan fungera väl där det finns en viss balans mellan grundutbildnings- och forskningsresurser, men för att detta skall fungera för humaniora och samhällsvetenskap, krävs mycket större resurser inom fakultetsanslaget.

Utredningen har dock i stort sett bortsett från humanioras problem. Samtidigt som det är så uppenbart att humanistisk forskning och undervisning behövs än mer i den globaliserade värld vi i dag lever i. Men – och detta är en av de stora utmaningarna för bland andra oss humanister – vi måste fylla det humanistiska bildningsidealet med ett annat innehåll än det klassiska för att kunna ge ett för vår tid anpassat svar om vari det särskilt mänskliga består.

LENNART OLAUSSON

Dekanus för humanistiska fakulteten

Alltinget fortsätter i vår

Varför säger man "rik som ett troll" egentligen? Vad kommer uttrycket "snusfornuftig" ifrån? Vad kan man göra för att inte barn ska växa så fort? Varför spinner katter?

Kluriga frågor får i P4:s Alltinget sina svar av forskare vid Göteborgs universitet. Vid säsongens sista Alltinget medverkade medicinaren Ernst Nyström, zoologen Stefan Nilsson, språkvetaren Kerstin Norén, etnologen Annika Nordström och historikern Thomas Magnusson.

Programmet för vetgiriga har blivit en stor succé och återkommer nästa säsong den 16 februari. Varje tisdag kl 17.00-18.30 i kanal P4.

GU JOURNALEN är en informations- och personaltidning från Göteborgs universitet REDAKTÖR: Allan Eriksson BITR REDAKTÖR: Anders Franck LAYOUT/GRAFISK ÖRMGIVNING: Anders Eurén. ANSVARIG UTGIVARE: Siv Bondenäs Brink STF ANSVARIG UTGIVARE: Åke Pettersson MEDVERKANDE SKRIBENTER: Eva Lundgren, Maria Jacobson, Christian Borg, Peter Olofsson, Bodil Malmström, Erland Hjelmquist och Sune Örnberg. ADDRESS: Informationsavdelningen, Göteborgs universitet, Box 100, 405 30 Göteborg. TEL: 031-773 1021. FAX: 031-773 4354 E-POST: Allan.Eriksson@adm.gu.se INTERNET: http://www.gu.se/aktuell/GU-journalen TRYCK: Arktryckarna AB, Göteborg. Tidningen trycks på miljövänligt papper som uppfyller kraven för Svanen-märkning. UPPLAGA: 5 600 ex UTGIVNING: 8 nummer/år. Nästa nummer kommer i mitten av februari MANUSSTOPP: 27 januari ADRESSÄNDRING: Gör skriftlig anmälan till redaktionen. För obeställt material ansvaras ej. Citera gärna, men ange källan. ISSN 1402-9626

Västra Sverige missgynnas inom den högre utbildningen

Västra Sverige får allt färre högskoleplatser – jämfört med andra regioner. Nu har västsvenska rektorer fått nog och kräver en rättvisare fördelning.

MELLAN ÅREN 1997 och 2000 byggs högskolan ut med 68 000 nya permanenta platser. Av dessa hamnar endast 14 000 i västra Sverige. Detta innebär att denna region fortsätter att ha det lägsta antalet utbildningsplatser per invånare i landet. Regeringens högskolesatsning är orättvis, menar samtliga västsvenska rektorer, som ställt sig bakom en skrivelse till Utbildningsdepartementet. Man kräver förändring redan år 2000.

– Västra Sverige har missgynnats inom den högre utbildningen. Utbyggnaden av högskolan har främst skett vid små- och medelstora högskolor i södra, mellersta och norra Sverige. Men inom västra regionen har inga särskilda satsningar gjorts, säger rektor Bo Samuelsson, som är ordförande i den västsvenska rektorsgruppen.

Västra Sverige har i dag bara 24,5 helårsstudenter per 1 000 invånare jämfört med 27,2 helårsstudenter i södra Sverige och 28,8 i mellersta Sverige. Motsvarande siffra för norra delen är 28,6 helårsstudenter.

– Förklaringen är att de senaste årens

satsningar har skett främst i landets norra och södra delar, berättar planeringsdirektör Marianne Dahlquist. Även mellersta Sverige har fått ökade resurser, inte minst genom Södertörns högskola.

Samtidigt är efterfrågan på utbildning i västra Sverige stor. Göteborg är landets populäraste utbildningsort bland ungdomar, enligt den senaste Ungdomsbarometern.

Totalt har västra Sverige landets populäraste och mest eftersökta utbildningar. Här går det 3,96 förstahandssökande på en plats jämfört med 3,29 i mellersta Sverige. Det är dock först på senare år som skillnaderna uppkommit.

– Så såg det inte ut för tre år sedan. Då låg inte västra Sverige efter, säger Marianne Dahlquist.

Vid fördelningen av högskoleplatser år 2000 fick Göteborgs universitet endast 1.200 nya platser.

– Det var en stor besvikelse. Vi hade hoppats på betydligt mer, säger Bo Samuelsson.

Han anser att Västsverige i allmänhet och Göteborgs universitet i synnerhet befinner sig i en svår situation. Särskilt i en tid då det ställs allt högre krav på att öka antalet utbildningsplatser; t ex behöver

näringslivet fler naturvetare, skolan fler lärare och vården fler läkare.

Men det ökade behovet motsvaras inte av utökningen av antalet utbildningsplatser.

– Frågan är om vi ska göra en omfördelning. Men varifrån ska vi ta platser för en sådan? Vi befinner oss redan i en kärv ekonomisk situation, då flera av fakulteterna har tuffa sparprogram. Att i ett sådant läge göra omfördelningar känns mycket svårt.

För att utjämna skillnaderna till södra regionen skulle det krävas ytterligare 5 000 platser till västra Sverige. Och för att komma i nivå med mellersta Sverige behövs 4 000 ytterligare utbildningsplatser.

Detta motsvarar cirka 25 procent av Göteborgs universitets nuvarande utbildningsvolym.

– Vi kräver inte bara fler utbildningsplatser till GU, utan ökade utbildningsinsatser inom västra regionen.

– Är regeringen medveten om problemet? Och vad tänker den göra åt det? frågar Bo Samuelsson, som hoppas på att utbildningsminister Thomas Östros tackar ja till en inbjudan till samtal med västsvenska rektorsgruppen.

ALLAN ERIKSSON

Humanistiska fakulteten utvärderas externt

I likhet med medicinska och matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna ska nu humanistiska fakulteten granskas utifrån. Under våren kommer sju bedömare från systerfakulteter i Norden att genomföra en kritisk granskning.

KVALITETSGRUPPEN VID HUMANISTISKA fakulteten har utarbetat riktlinjerna för utvärderingen. Jämfört med utvärderingarna vid de andra fakulteterna handlar detta om en undersökning i mindre omfattning och med en annan inriktning.

– Syftet är att ge en övergripande bild av fakultetens forskningsprofil, säger dekanus Lennart Olausson. Det ska inte vara en detaljerad granskning av forskningen ämne för ämne eller vilka som är våra starka och svaga sidor i ett internationellt perspektiv.

En orsak till undersökningens uppläggning är att humanistiska fakulteten befinner sig i ett mycket svårt ekonomiskt läge

med stort underskott. På bara fem, sex år måste fakulteten komma till rätta med detta och nå balans i budgeten. För att klara av det krävs tuffa besparingar. Inga nya forskarassistenttjänster utlyses de närmaste åren och inte mer än hälften av alla professorstjänster som blir lediga kan återbesättas.

Olausson uppskattar att dagens resurser knappt räcker till 20 av fakultetens 30 forskningsutbildningsämnen.

– Hur kan vi bättre utnyttja våra resurser? Det är det som bedömargruppen ska titta närmare på. När det gäller samspelet, utvecklingen och dynamiken mellan institutionerna, behöver vi hjälp att komma vidare.

– Utvärderingen ger oss förhoppningsvis ett bra underlag för att genomföra förändringar. Men det som utvärderarna kommer fram till är inte något som vi måste genomföra. Utan vi ska ha en ordentlig diskussion

om utvärderingen inom hela fakulteten eftersom den berör allas framtid.

Enligt Olausson är det ytterst en fråga om den humanistiska forskningens bredd och djup.

– Vi måste börja diskutera om vi ska behålla bredden på fakultetens forskning eller om vi koncentrerar oss på några få områden.

Utvärderingen kommer att skickas ut på remiss under sommaren 1999, och när samtliga institutioner lämnat sina synpunkter, ska fakultetsnämnden anta ett strategiskt program. Tanken är att programmet ska innehålla ett antal tydliga mål som ska förverkligas under en treårsperiod. Sammanlagt sju externa bedömare ska utses.

ALLAN ERIKSSON

Ett framtidsdokument för GU

Hur ser framtiden ut för Göteborgs universitet? En skymt eller idé om inriktningen kan man finna i det uppdragsdokument som styrelsen ställt sig bakom.

– Det känns skönt att styrelsen har fastställt detta. Det har varit en lång förankringsprocess, men nu kan vi jobba vidare, säger rektor Bo Samuelsson.

Att styrelsen ställt sig bakom dokumentet innebär att uppdraget kommer att följas upp och utvärderas varje år.

– Men uppdragsdokumentet är ingen ny bibelöversättning av visionen. Dokumentet ska ses som ett arbetsmaterial, något som kommer att förändras efter hand.

Innehållet i dokumentet ska nu konkretiseras, diskuteras och förankras i verksamheten – på alla nivåer inom universitetet.

– Dokumentet bör vara utgångspunkt, dels för vår nya verksamhetsplan för 2000-2002, dels för de strategiska program som fakulteterna arbetar med.

Dokumentet är en vidareutveckling av visionen men ligger avsiktligt på en ganska allmän nivå, förklarar Bo Samuelsson.

– De olika målen behöver inte betyda samma sak för alla. Jag vill absolut inte detaljstyra verksamheten – utan nu ska de olika fakulteterna och institutionerna själva tolka och konkretisera målen.

Vad står egentligen i dokumentet? Läs det på GU:s webb: <http://www.gu.se/aktuell/doc/uppdrag.html>

Institutionen för oral hälsa över till Odontologen

Styrelsen har beslutat att institutionen för oral hälsa ska flyttas över till odontologiska fakulteten vid årsskiftet. Det är en del av omorganiseringen av Vårdhögskolan. Amnet oral hälsa utgör en stor del av tandhygienistprogrammet och kan även ingå i tandläkar- och tandteknikerprogrammet.

John Hultberg, som varit ordförande i den särskilda HSGU-gruppen, tycker det är naturligt att samordna utbildningarna eftersom de har så mycket gemensamt redan idag.

Övriga institutioner inom Vårdhögskolan blir kvar som en särskild enhet under den medicinska fakultetsnämnden i avvaktan på beslut med anledning av HSGU-utredningen.

Nytt tvärvetenskapligt Europaprogram

Det finns ett förslag om att inrätta Europaprogrammet, 160 poäng. Utbildningen, som startar hostterminen 1999, ska ske i samarbete mellan samhällsvetenskapliga och humanistiska fakulteterna och knyts till "Centre for European Research" vid universitetet.

Institutionen för jämförande språkforskning hotad

Enligt ett förslag från humanistiska fakultetsnämnden ska institutionen för jämförande språkforskning läggas ned 1 januari 1999.

Verksamheten flyttas över till klassiska institutionen, avdelningen för klassiska språk. Orsaken är att institutionens professor Folke Josephson går i pension, och då återstår bara en anställd, doktoranden Gerd Carling.

Avtalet med SACO klart

I oktober strandade förhandlingarna mellan SACO och Göteborgs universitet. Men i början av december kom parterna till slut överens om ett treårigt avtal. Avtalet ger i år ett generellt påslag för alla SACO-medlemmar på 2,6 procent (gäller retroaktivt från 1 april 1998). I övrigt innebär löneavtalet inga generella garantibelopp, utan endast individuella fördelningar. För ytterligare information om avtalet, gå till SACO:s hemsida: <http://www.saco.fack.gu.se/>

Ett efterlängtat samgående

Regionalt utvecklingscentrum byggs upp

Skolan behöver forskningen. Och forskningen behöver skolan. Därför skapas just nu ett regionalt utvecklingscentrum som ska fungera som en plattform för samarbete.

Verksamheten befinner sig i ett uppbyggnadsskede. Organisation och inriktning är därför inte spikade ännu, men den huvudsakliga målsättningen med det regionala utvecklingscentret vid GU är att utnyttja den kunskap som finns i regionen i gemensamma satsningar på att utveckla skolan och lärutbildningarna.

Det regionala utvecklingscentret ska bland annat ge information och ordna diskussioner om utbildning, kurser, forskning, utveckling och projekt.

Målsättningen är att samtliga institutioner, fakulteter och sektioner med kunskapsområden som har relevans för skolan ska vara involverade i det regionala centret.

Just nu pågår en omfattande kartläggning av samverkansprojekt inom skolöverksamhet, barn- och skolbarnomsorg, skolöverksamhet, lärutbildning, samt forskning som är relevant för dessa verksamheter.

Nytt samarbetsavtal med Litauen

Universitetet har nu tecknat avtal med ytterligare ett universitet i Litauen – det tredje efter Vilnius och Klaipėda – Vytautas Magnus-universitetet (VMU) i Kaunas, Litauens andra stad. Detta skedde i samband med att en delegation från VMU gästade Göteborg i slutet av november.

Film om sexuella trakasserier

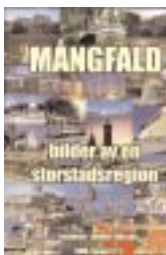
En film om sexuella trakasserier produceras just nu av Bo Harringer på enheten för Medieteknik. Det är jämställdhetshandläggaren Gunilla Hollander som beställt filmen. Den kommer att användas i jämställdhetsarbetet på universitetet under det kommande året.

Filminspelningen genomförs under januari.

Ny SOM-rapport om mångfald

Mångfald präglar årets bok från SOM-institutet. Det är rent av titeln på den. "Mångfald" – med tillägget "bilder av en storstadsregion".

I den presenteras i 18 kapitel resultaten av undersökningar som SOM-institutet i Göteborg under året gjort när det gäller opinioner och trender i medieutvecklingen i Göteborg och tolv av Göteborgs kranskommuner. Författare till boken är forskare vid Göteborgs universitet, närmare bestämt statsvetenskapliga institutionen, institutionen för journalistik och masskommunikation (JMG) samt Förvaltningshögskolan.

Från Vårdhögskolan till samhällsvetenskapliga fakulteten. Vid årsskiftet slås institutionen för social omsorg samman med institutionen för socialt arbete. Det har styrelsen beslutat.

DÄRMED HAR FÖRSTA steget tagits i en omfattande förändring av Vårdhögskolans organisation, enligt den s k HSGU-utredningen.

– Det ska bli spännande och roligt att gå samman med institutionen för socialt arbete. Samtidigt som det känns lite pirrigt och osäkert. Allt har gått så fort på slutet – vi har väntat på det här i flera år, säger Per-Olof Larsson, universitetsadjunkt på institutionen för social omsorg, Vårdhögskolan.

– Vi hör hemma i den samhällsvetenskapliga sektorn – både ämnes- och utbildningsmässigt.

Han lyfter fram de uppenbara fördelarna: Kunskapsområdet social omsorg breddas. Och statusen höjs genom forskarutbildningen.

– Samgåendet innebär en legitimitet av vår utbildning genom kopplingen till socialt arbete eftersom vi hittills inte har haft någon självklar tillgång till forskarutbildning.

Några större förändringar kommer det inte att bli i början. I fortsättningen blir det två parallella utbildningar: sociala omsorgsprogrammet (som förlängs till 140 poäng) och socionomprogrammet. Vissa samordningsvinster kan göras tidigt inom grundutbildningarna, t ex kurser i metodik, juridik, psykologi och statskunskap. Även en viss samordning kan göras när det gäller att ta fram praktikplatser.

Dessutom inrättas en magisterutbildning i socialt arbete med inriktning mot social omsorg, en professor med särskild inriktning mot social omsorg inrättas och den naturliga forskarutbildningen för båda programmen blir socialt arbete.

Forskarämnet ska visserligen heta socialt arbete, men tanken är att forskningen ska breddas mot social omsorg.

– En av de största fördelarna är att vi kan dra nytta av deras forskning, säger Per-Olof Larsson. Det är helt avgörande att vi kommer igång med egen forskning med inriktning mot social omsorg.

Även universitetslektor Per-Åke Karlsson på institutionen för socialt arbete ser fram emot samgåendet.

– Det är egentligen ganska naturligt att vi går ihop eftersom våra ämnen, utbildningsprogram och praxisfält är så lika. Det finns mycket att vinna på en samordning.

– Jag tycker att social omsorg har en hel del att tillföra oss, t ex inom äldreomsorg och handikappsområdena. Vi kan också lära oss av den etiska värdebasen som finns i deras utbildning, säger Per-Åke Karlsson.

Än så länge återstår dock många frågor att lösa. Särskilt när det gäller finansieringen av sammanslagningen.

Flyttlasset från Vårdhögskolan går under sensommaren. Då ska ombyggnaden vara klar.

– Det är oerhört viktigt att vi sitter i samma lokaler och ingår som en naturlig del av deras arbetsgemenskap, säger Per-Olof Larsson.

Men finns det inte en viss oro för att ämnet social omsorg ska drunkna i socialt arbete som har tre gånger fler lärare och studenter?

– Nej, det tror jag inte. Jag ser med tillförsikt på framtiden. Detta borde ha gjorts för fem år sedan, säger Per-Olof Larsson med eftertryck.

Botaniska institutionen anställer en idésäljare

Akademisk arbetsmarknadshistoria skrivs i början av nästa termin. Då tillträder Göteborgs universitets förste institutionssäljare sin befattning. Vem det blir är ännu inte klart. Det finns femton sökande att välja på.

MEN INSTITUTIONEN SOM ska säljas – i betydelsen "marknadsföras" – är den botaniska.

Den lever i dag, menar ledningen där, ett alltför undanskymt liv. De resurser som den i form av vetenskaplig kompetens och erfarenhet förfogar över används främst inom vetenskapssamhället. Och det är, resonerar samma ledning, lite synd. Den kompetensen och den erfarenheten skulle – mot ersättning – kunna användas också av företag, myndigheter och organisationer. Det vore en god affär både för företagen, myndigheterna och organisationerna – som skulle bli mer kunskapsintensiva – och för botaniska institutionen – som skulle stärka sin finansiella situation.

Detta tänker botaniska institutionen nu tala om för företag, myndigheter och organisationer. Och det är därför den

inrättar en tjänst som säljare. Idésäljare som den kallas i platsannonser. Teknikbrostiftelsen ställer under en inledande period upp med löneandel.

Det är det första steget på vägen mot ett nytt projekt, som syftar till att göra verksamheten vid botaniska institutionen vad docent Nils Hallenberg där betecknar som "mer samhälls-anpassad".

– Vi vill bli mer utåtriktade, säger han. Och det kan vi också. Det vet vi. Vi har mycket att erbjuda – i fråga om såväl färdiga produkter med visst förädlingsbehov som idéer med potential att realiseras kommersiellt.

– Men vi inte bara vill och kan bli mer utåtriktade. Vi måste. Det är en ambition som den senaste tidens ekonomiska åtstramningar vid vår fakultet tvingat fram. Vi har inget val. Vi är piskade att söka nya vägar i vårt arbete. Vägar som leder till just företag, myndigheter och organisationer.

– Och det är de vägar som vi hoppas att vår säljare ska hjälpa oss att finna.

Fyra teman på vetenskapsdagarna i Shanghai

Programmet för de vetenskapsdagar som Göteborgs stad i vår under sin så kallade China Sweden-veckan kommer att arrangera i Shanghai – och som GU Journalen tidigare berättat om – är nu i det närmaste klart.

DET KOMMER ATT innehålla fyra symposier på lika många teman: IT och telekommunikation, energi och miljö, transporter och stadsplanering samt arkitektur och design.

De centrala inslagen där blir föreläs-

ningar av forskare – vid Göteborgs universitet och Chalmers – och representanter för det västsvenska näringslivet.

Från Göteborgs universitet medverkar professor Hans Glimell (IT och telekommunikation), professor Oliver Lindqvist (energi och miljö), professor Lars Nordström (transporter och stadsplanering) och professorerna Jan Hampf och Jan Rosvall (arkitektur och design).

Under China Sweden-veckan, som ska äga rum i Shanghai Library's konferensanläggning och pågå från och med

den 8 till och med den 14 mars, kommer en ny, speciellt för tillfället komponerad, utställning om Göteborgs universitet att visas. Om och från Göteborgs universitet. Den görs nämligen av en grupp studenter på Högskolan för design och konsthantverk (HDK).

För GU:s arrangemang under China Sweden-veckan svarar internationella sekretariatet och informationsavdelningen.

Projektledare vid GU är Anders Franck, tel 773 12 09.

Lanterna Magica – så här ser det vinnande förslaget ut, av Wingårdhs arkitektbyrå.

Fönstret vid Korsvägen

Byggstarten börjar närma sig för Korsvägen Vetenskapscentrum. Göteborgs universitets nya fönster mot världen, som de ansvariga för projektet redan nu kallar anläggningen.

ÄN SÅ LÄNGE är den på skisstadiet – hos arkitekterna på Wingårdhs. Det var, som de flesta känner till, de som fick uppdraget att rita Korsvägen Vetenskapscentrum. Det vill säga: som till sist – och i hård internationell konkurrens – vann tävlingen om hur det ska se ut. Ett djärvt förslag som framhåver den "egenartade och spännande" topografin på den tomt där det ska ligga, tyckte juryn om det bidrag som de skickat in – Lanterna Magica.

Nu ska de idérika segerherrarna där göra riktiga ritningar av sina skisser. Och sedan kommer det inte att dröja länge innan det nya kunskaps huset vid Korsvägen börjar växa fram. Första spadtaget är planerat till i början av maj nästa år. Den 8 juni 2001 ska anläggningen invigas.

Även i fråga om finansiering har projektet kommit ganska långt. Större delen av de 275 miljoner som projektet beräknas kosta är redan i hamn.

Nästan alla kommuner i Göteborgs-

regionen har bestämt sig för att ekonomiskt stödja Korsvägen Vetenskapscentrum. Det är också vad många företag lovat att göra. Flera har redan under tecknat samarbetsavtal med den innebörd. Andra har förklarat sig beredda att skriva på "gulddavtal". Det innebär att de satsar 600 000 kronor om året i fyra år.

Allt som allt behövs 60 miljoner i företagsstöd. 50 av dem är redan säkrade. Återstoden hoppas projektledningen kunna skaffa genom "silveravtal" med mindre företag – som då för binder sig att satsa 150 000 kronor om året i fyra år.

– Korsvägen Vetenskapscentrum kommer att betyda mycket för Göteborg och hela Västra Götalandsregionen. Det kommer – sist men inte minst – att betyda mycket för Göteborgs universitet, säger Jan Westin, initiativtagare till och en av projektledarna för Korsvägen Vetenskapscentrum.

– För universitetet kommer Korsvägen Vetenskapscentrum att bli ett fönster mot världen, profeterar Jan Westin. Ett fönster framför vilket massor av människor – både göteborgare och turister – kommer att samlas för att se – och lära. Därmed skapas en unik

möjlighet för såväl institutioner som enskilda forskare att marknadsföra sig och sin verksamhet.

– Korsvägen Vetenskapscentrum kommer att presentera kunskap på ett nytt och spännande sätt och för bredast tänkbara publik, säger Jan Westin. Bredast inte minst i fråga om åldersspridning. Det ska vara lika lockande att besöka vare sig man är dagisbarn, student eller pensionär. Men den främsta satsningen görs för barn på låg- och mellanstadierna. Vi vill locka dem att studera vidare.

– Och vad är det då för kunskap som Korsvägen Vetenskapscentrum vill presentera, frågar Jan Westin och svarar själv:

– Det är kunskap som återspeglar såväl viktiga basfakta som aktuell spetsforskning. Och för att vara säker på att det verkligen blir sådan kunskap som kommer att presenteras har projektledningen kopplat in tre referensgrupper som alla regelbundet bereds tillfälle att framföra sina synpunkter. Det är en populärvetenskaplig grupp, ett vetenskapligt råd och en så kallad brukargrupp.

• Den populärvetenskapliga gruppen är när det gäller naturvetenskap och

teknik rekryterad på institutionsnivå och när det gäller övriga områden på fakultetsnivå. Varje gruppledlems uppgift är att se till att hans eller hennes eget område blir representerat i Korsvägen Vetenskapscentrum.

• Det vetenskapliga rådet ska svara för att den forskning som exponeras dels har nationell täckning, dels ligger i den internationella frontlinjen. Varje större universitet och högskola samt de mindre högskolorna i regionen har vardera en representant – och Göteborgs universitet och Chalmers två – i rådet.

• Brukargruppen består av representanter för Korsvägen Vetenskapscentrums olika målgrupper: förskola, låg-, mellan- och högstudier, gymnasium, näringsliv, turistnäringen och Chalmers och GU:s studievägledning.

Huvudmän för projektet är Göteborgs universitet, Chalmers, Göteborgs regionens Kommunalförbund och Västsvenska Handelskammaren.

Vill du veta mer? Gå till www.korsvagen.se

Har du idéer? Ta kontakt med den populärvetenskapliga gruppen: www.gu.se/korsvagen/kontaktpersoner.html

Sveriges nya konstnärer talade framtid

FOTO: CHRISTER JÄRESÅTT

Konstnärer måste bli bättre förbereda på att kunna försörja sig själva, menar Valandseleven Maria Hurtig.

Nyfunnen gemenskap och gränslösa samtal om konstens roll i samhället. Det var den största behållningen när landets konstnärselever samlades i Göteborg. Plus ett halvt dygn i buss med eget disco.

VALANDS UTBYTESVECKA AVSLUTADES den 20 november i det vackra glashuset på gården med gräddbakelser och levande ljus.

– Jag hade ingen aning om att det var så bra stämning här, sade Jacob Lind från Malmö.

Före flytten höll Valand på att slå igen på grund av interna konflikter, och ryktet om oron på skolan lever tydligen kvar på sina håll.

”Vi skulle ha träffats tidigare” var den typiska kommentaren runt borden.

Och det var faktiskt första gången som konstnärsstudenterna samlades för att diskutera sin framtida yrkesroll och sina gemensamma problem utan att behöva oroa sig för vad kollegerna skulle tycka om det senaste verket.

Avgångseleverna från landets fem konsthögskolor hade fått 25 000 kronor per skola för att utforma sin egen studiedag under projektveckan som gick under namnet ”Aveny”. Valandseleverna ordnade en exotisk busstur med överraskande föreläsningar.

Att de hade mycket att diskutera är inte så konstigt. Konstnärens yrke är ett av de mest konkurrensutsatta som finns, och pengar kommer för många att bli ett ständigt problem.

Under nittioalet har förändringarna dessutom varit dramatiska. Alla

skolor har fått nya lokaler och knutits närmare till universitetet. Foto, video och datorer dominerar vardagen på Valand även om måleriet fortfarande har sin givna plats. Konstnärer använder samma verktyg som mediafolk, forskare och produktutvecklare, och har fått liknande referensramar, på gott och ont.

– Det är lätt att gå vilse bland alla möjligheter, sade Maria Hurtig. Att söka sitt personliga uttryck är en balansgång mellan nyfikenheten på nya medier och eget fördjupande ateljéarbete.

– Jag har haft många bra samtal med lärare och konstnärer utifrån, men i slutänden är det mina val som är viktigast.

CHRISTIAN BORG
ReportageBörsen

Valandseleverna är vilsna som företagare

För Jörgen Svensson är balansgången delikat. Universitetet kräver tydliga mål och medel, den fria konsten sitt oberoende. Självt vill han förbereda eleverna bättre för det hårda livet efter skolan.

MÅNGA SÖKER SIG till konstnärskapet av ovilja eller oförmåga att anpassa sig till system, till samhället i övrigt, menar Jörgen Svensson, adjungerad professor på Valand.

– Jag tror det kommer att finnas plats för dem också...men samhället ser ju ut som det gör. En gissning är att det kommer att bli svårare för dem i framtiden. Men det excentriska, det introverta kan också bli efterfrågat.

Riktigt övertygad om det låter han inte, Jörgen Svensson. När Framtidens kultur kom med sin propå och halva miljön kronor drog han igång projekt Aveny och gav avgångseleverna hela ansvaret för innehållet.

– Det förväntar mig att de hade så svårt att hitta idéer och komma till skott.

Illavarslande och samtidigt symptomatiskt, tycker han. Eleverna behöver en mer professionell inställning till vad det innebär att klara sig som konstnär. De måste lära sig att ta initiativ, att forma sin egen verksamhet, välja samarbetspartner på ett aktivt sätt och inte nappa på första bästa erbjudande från en gallerist som råkar titta förbi.

Men varför har lärarna haft så svårt att få ner utbildningens mål och medel på papper? Valand har just klubbat sin första genomarbetade läroplan någonsin, vilket Jörgen Svensson tycker är skönt – både lärare och elever har fått en kompass.

– Konstutbildningarna sitter fast i en rad föreställningar om den fria konsten. Man är inte van som konstnär att lyssna på andra, och gå in och kompromissa med sina egna idéer, säger han, och konstaterar att det blir allt svårare att hålla en sådan utbildning inom ett universitet som ställer allt högre krav på konkretisering och resultat för att punga ut med sina pengar.

Samtidigt är han själv rädd att Valand slukas upp av universitetet. Allt ska poängsättas och värderas med måttstockar som passar bäst för teoretiska kunskaper.

– Jag ser det som ett hot. Man måste gå mycket försiktigt fram. Många begåvade bildmänniskor är

FOTO: CHRISTER JÄRESÅTT

Nya konstformer ställer höga krav på att konstnärerna lär känna sin inre kompass.

dyslektiker och haverister i det svenska skolsystemet.

Alltför konkreta mål vill han också slippa.

– Vi måste hela tiden behålla en vaghet, vara flytande och öppna för allting. Konsten finns där man minst anar den, och det är väl vår svaghet i ett systemtänkande, säger han.

– Men om vi ska erbjuda något annat, vara en alternativ kunskapsinhämtning, så tror jag vi måste forma våra egna villkor. Det är först då vi blir intressanta.

CHRISTIAN BORG
ReportageBörsen

FAKTA

De 13 personer som varje år får chans att studera fem år vid Valand konstskola får en av universitetets dyraste utbildningar. Varje konstnärsstudent kostar skattebetalarna 222 000 kronor per år. Åtta gånger mer än vad en samhällsvetare kostar.

Seniorer blir unik resurs för universitet och samhälle

Samhället borde inte ha råd att pensionera bort kompetens! Så säger professor Guy Heyden, dekanus för Temanämnden och initiativtagare till den nybildade Seniorpoolen.

POOLEN ÄR ETT organ för pensionerade lärare och forskare som vill erbjuda sina kunskaper både inom och utom universitetet. Den är unik i Sverige.

Seniorer har ofta ett stort kontaktnät, som yngre forskare kan dra nytta av, samt självklart stor erfarenhet och mycket kunskap. Seniorpoolen tillhör temanämnden, som är universitetets fakultetsgemensamma organ, som bland an-

nat medverkar till att nya gränsöverskridande och transdisciplinära verksamheter bildas.

- Seniorpoolen vänder sig till alla intresserade, både inom och utom universitetet, berättar Cally Ahlgren, Seniorpoolens kontaktsekreterare. Inom universitetet kan det gälla hjälp att fastställa kursplaner och att stå till tjänst vid examinationer när specialkompetens saknas. Vi hjälper också gärna andra högskolor som tillfälligt behöver stärka sin kompetens.

Utöver universitetet kan poolen förmedla kunskap på ett tvärvetenskapligt sätt till industri, näringsliv, myndigheter och skolor.

Än så länge har Seniorpoolen en dominans av medicinare men målet är att nå så många seniorer inom så många olika ämnesområden som möjligt. Sekretariatet tar inte betalt för sina tjänster. Poolen har därför ännu så länge inga inkomster, bara utgifter, som man försöker hålla på en rimlig nivå.

- Som pensionär har man ju inte samma ansvar för ett speciellt område som tidigare, och man kan ofta engagera sig på ett mer tvärvetenskapligt sätt, säger Cally Ahlgren. Vi har inrättat ett kontaktsekreterariat i Världshuset, Brogatan 4, mitt emot Feskekörka. Där arrangerar vi regelbundet offentliga

föreläsningar i olika ämnen. Och om föreläsningar och företag är intresserade av att få veta mer om till exempel fåglarnas häckning, om samhällsliv i antikens Rom eller om modern pedagogik kan de höra av sig till oss. I poolen finns expertkunskaper både på djupet och på bredden.

Under hösten har seniorerna bland annat diskuterat medverkan i det kommande Vetenskapscentret vid Korsvägen. I december ska de även träffa rektor Bo Samuelsson och diskutera framtida verksamhet.

EVA LUNDGREN

De indoeuropeiska språkens ursprung

En av vår tids mest kända arkeologer, Colin Renfrew, höll den 19 november årets Félix Neuberghföreläsning i universitetets aula. Föreläsningen "The Origins of linguistic diversity: towards a world view" behandlade frågan om de indoeuropeiska språkens ursprung utifrån ett arkeologiskt, lingvistiskt och genetiskt perspektiv.

DET BLEV EN MYCKET bred föreläsning som tog sin början i frågan om varför det finns så många språk i världen - 5 000-10 000 - och som slutade med frågor om människans ursprung och om vad modern forskning med DNA-analyser kan tillföra arkeologin.

Men större delen av sin föreläsning ägnade Colin Renfrew, professor i arkeologi vid University of Cambridge, åt att berätta om den teori som gjort honom känd även utanför arkeologiska kretsar: tanken att de indoeuropeiska språken ursprungligen kommer från Mindre Asien och att det var jordbrukarna som var orsak till att de spred sig över i stort sett hela Europa.

- I jägar- och samlarkulturens Europa var folktätheten

mycket låg eftersom resurserna inte räckte till en stor befolkning. I och med att människan började bruka jorden kunde många fler människor försörjas och befolkningstätheten ökade kraftigt. På grund av att den ständigt växande befolkningen hela tiden måste röja ny mark spred sig jordbrukskulturen från Anatoliska högslätten i Mindre Asien via Grekland och Balkan till i stort sett hela Europa.

Dessa anatoliska bönder talade det språk som skulle ge upphov till dagens många olika indoeuropeiska språk. Spridningen av jordbruket och därmed också av språket började, enligt Colin Renfrew, för cirka 9 000 år sedan och har sedan mycket långsamt, under en period av cirka 4 000 år, fördelat sig över Europa. Skillnaderna mellan nuvarande indoeuropeiska språk kan då förklaras med att dessa bönder i olika hög grad assimilerat ursprungsbefolkningarnas olika språk.

Vad Colin Renfrews föreläsning utmynnade i var en förhoppning om att de olika vetenskaper som sysslar med människans förflutna - som arkeologi, lingvistik och genetik - ska kunna samordnas på ett bättre sätt.

EVA LUNDGREN

FOTO: GÖRAN OLOFSSON

GU ger miljöutbildning i Östeuropa

Människor i Östeuropa har tidigare inte hunnit med miljötankande. På initiativ av Kosterhälsan och avdelningen för miljö och hälsa vid GU ger nu sju universitet i de baltiska staterna en 5-poängskurs som ska öka medvetenheten kring frågor om miljö och hälsa.

- MEN VI FORSKARE har minst lika mycket att lära genom att ge kurser och driva närmiljöprojekt som vi gör på Koster, säger professor Guy Heyden, verksam vid avdelningen för miljö och hälsa vid Göteborgs universitet.

Sedan 1987 pågår på Kosteröarna i norra Bohuslän ett projekt som ska beskriva hur människors åldrande, val av livsstil och välbefinnande påverkas av förändringar i levnadsmiljön. I dialog med öbefolkningen utvecklas kunskaper som kan hjälpa människor att ta ett större ansvar för sin närmiljö och hälsa.

I anslutning till projektet ges tvärvetenskapliga högskoleutbildningar med helhetssyn på människans villkor.

FN-organet UNESCO har utnämnt Kosterhälsan till ett UNESCO-Cousteau

Ecotechnie Centre. Ecotechnie är franska och betyder "framtidens filosofi".

Målet med de nyinrättade kurserna i de baltiska staterna är detsamma som målet med verksamheten på Koster: att få människor att börja tänka i andra banor.

- Vi serverar inga enkla lösningar utan försöker träna människor till att ändra sin världsbild och bli mer medvetna om sin närmiljö och hälsa, säger Guy Heyden.

UNESCO bidrar med en grundplåt till utvecklingen av ett nätverk byggt på kunskaper kring närmiljö och hälsa. Utbildningsdepartementet skjuter också till pengar, och Svenska Institutet bidrar med en gåva i form av boken "Hela Människan".

Kurserna i Östeuropa är öppna för alla. Oavsett yrke och bakgrund behövs en "överlevnadskurs", som Guy Heyden kallar den.

- I nästa århundrade kommer överlevnaden att bli den viktigaste frågan. Det råder konsensus mellan forskare om att vi inte kan fortsätta att leva så här.

PETER OLOFSSON

Årlig konstutställning på Odontologen

FOTO: ALAN ERICSSON

Annika Thorbjörner ställer ut sina blå skålar på Odontologen.

Vintersalongen - det är namnet på den årliga konstutställningen på Odontologen. Första veckan i december visades för andra året i rad konst av allehanda slag som gjorts av studenter och personal. Det här året var urvalet och bredden större än vanligt: Akvareller, oljemålningar, silversmide, keramik, dukar och, förstas, tomtar.

En av initiativtagarna är Annika Thorbjörner på avdelningen för protetik. Hon bidrog med sina vackra, blåa keramikskålar.

- Konstutställningen gör att vi möts på ett annat plan än i det dagliga arbetet. De normala hierarkierna bryts ner. Dessutom lär man känna en annan sida av sina arbetskamrater.

Förra årets vernissage lockade hundratals besökare och blev, enligt Annika, en stor succé. Blir det en fortsättning även nästa år?

- En tradition har ju fötts, säger Annika Thorbjörner. Ja, självklart satsar vi på en ny utställning nästa år.

På spaning efter rätt sorts bakterier – och rätt sorts män

– Är detta från Guatemalastudien?

Ann-Mari Svennerholm gör ett snabbt stopp i rundturen på mikrobiologen och nästan småhoppar av förjusning vid det jakande svaret. Hon lägger armarna om forskarna och sen står de alla och tittar leende ner på olika bakterieprover.

Det är rätt sorts bakterier för den vaccinforskning Ann-Mari Svennerholm driver. De kommer från amerikanska studenter på språkkurs i Guatemala som drabbats av diarréer.

TEXT: MARIA JACOBSON

FOTO: HILLEVI NÄGEL

VACCINET SKA RÅ PÅ sådana E-colibakterier som bildar gifter. ETEC är den vanligaste orsaken till diarré hos barn i utvecklingsländer och till turistdiarréer som drabbar resenärer i Latinamerika, Afrika och Asien. Diarrésjukdomar hör till de stora hälsoproblemen i världen tillsammans med luftvägssjukdomar. Minst en halv miljon barn dör årligen av ETEC-diarré.

– Bakterierna från studenterna är de första patientproverna från en stor vaccinstudie, en forskare som var i Göteborg på vaccinkonferens häromveckan hade med sig dem från Guatemala. Så gör vi, har med oss prover hit och dit när vi reser, säger Ann-Mari Svennerholm, professor i infektioner och immunitet på institutionen för medicinsk mikrobiologi och immunologi.

Intressanta ord som "substratavdelning" möter den oinvigde i trapphuset, vitrockade personer glider fram

och tillbaka. Ann-Mari Svennerholms rum pryds av sommarinspirerade gardiner, kaprifol, syren och rosor.

– Kommer du inte till jämställdheten snart, frågar hon. Ann-Mari Svennerholm syftar på sitt uppdrag jämställdhetsombud på medicinska fakulteten.

Först en tillbakablick. I Ann-Mari Svennerholms barndomshem var det självklart att man skulle studera medicin. Från Uppsala flyttade föräldrarna Lars och Elisabet Svennerholm till Göteborg. Han var professor i neurokemi, hon hade geriatrik som specialitet och var chefläkare på Vasa sjukhus.

– Jag ville bli psykiater men under utbildningen hamnade jag här och fick upp ögonen för u-landsforskningen. I början av 70-talet startades grundforskning kring kolera med ett nytt vaccin som mål. Den ledande på projektet var Jan Holmgren, i dag prefekt på institutionen, professor och äkta make. Ann-Mari Svennerholm blev forskarstudent. De tog reda på hur man kan få effektivt skydd mot kolera genom vaccination.

Vaccin ges oftast genom injektioner men det fungerar inte så bra på infektioner i kroppens slemhinnor. Lösningen för Holmgren och Svennerholm blev ett drickbart vaccin.

1975 var Ann-Mari Svennerholm klar med sin avhandling och färdig läkare blev hon 1977. Sedan följde täta resor till Bangladesh inför utprovningen av koleravaccinet. I mitten av 80-talet provades det på 90 000 personer och i slutet av decenniet fanns ett färdigt vaccin.

Principen med drickbart vaccin applicerar Ann-Mari Svennerholm på utvecklingen av vaccin mot ETEC och magsår. Magsårsbakterier orsakar också sjukdom på ett sätt som liknar kolera- och ETEC-bakterier. I u-världen har alla åldersgrupper magsår medan det i väst är vanligast i åldrar över 30 år.

– Det tar lång tid att få fram vacciner. Sedan tar det lång tid innan vaccinerna når de behövande. Konferensen nyligen tog bland annat upp hur vi forskare kan verka för att vaccinerna sprids till tredje världen.

Vi kan hjälpa till med utvecklingskostnader. Det är också viktigt att länderna stimuleras till att producera vaccin lokalt.

Utvecklingen av ETEC-vaccinet får draghjälp genom att turister drabbas av svåra diarreésjukdomar som orsakas av ETEC-bakterier. Det finns ett västvärldsintresse som kan ge ekonomisk utdelning.

När man tittar på personallistan på mikrobiologens hemsida kan man få intryck av att det finns ett jämställdhetsproblem på institutionen; männen är inte många.

- Faktum är att jag nu försöker rekrytera en manlig forskare till mitt projekt, säger Ann-Mari Svennerholm.

Hon blev jämställdhetsansvarig för medicinska fakulteten 1994. - Innan dess hade jag inte uppmärksammat hur stort problemet är. Från mitt eget perspektiv syntes inte hur ojämnt det faktiskt är; här på institutionen har det alltid funnits många kvinnor, och jag har klarat mig bra. Sedan jag fick ansvaret har jag blivit allt mer engagerad.

Bland det första Ann-Mari Svennerholm gjorde som ombud var att ställa samman en lista på hur många disputerade kvinnor det finns på fakulteten. Listan var ett svar på den vanliga invändningen att det inte finns kvinnor som platsar på högre tjänster.

- Det är bra att sticka fakta under näsan på dem som fortsätter att tro att det är så. Inom medicinska fakulteten finns det minst 250 kvinnor som disputerat. Trots det finns det ett fåtal kvinnliga professorer och inte en enda kvinnlig prefekt.

För ett par år sedan fick jämställdhetsarbetet rejäl uppmärksamhet. Universitetet och forskningen kom i fokus. Dels genom Agnes Wolds och Christine Wennerås kartläggning av Medicinska Forskningsrådets favorisering av manliga forskare, dels genom dåvarande utbildningsministern Carl Thams förslag om kvinnoprofessurer.

- Nu har det blivit trögare igen. Tar man upp jämställdhetsaspekten får man ofta höra att man är tjugit. Ämnet är laddat, och även när kvinnor fortfarande är i minoritet uppfattas det som om de vore i majoritet. Det finns en känsla av att kvinnor nu favoriseras framför män. Männen känner sig förfördelade.

- Man lär sig att ha rollen som den tjugitiga. Det tråkiga är att jämställdhet anses vara kvinnors angelägenhet. Egentligen är det de manliga hierarkiska strukturerna som är det verkliga problemet.

På alla nivåer utom i toppen är det numera ganska jämställt på medicinska fakulteten. I de flesta nämnder och kommittéer finns minst 40 procent kvinnor. Ann-Mari Svennerholm är dock inte nöjd med att antalet kvinnliga professorer ökar så långsamt. 1994 var fem procent av professorerna kvinnor. 1998 är siffran sex procent.

- Folk sitter länge på samma professor. Därför utnämns sällan nya professorer. Och fortfarande väljs de manliga kandidaterna ofta först.

Internationellt ser det annorlunda ut. Fler kvinnor finns på toppen, och omsättningen på professorer är snabbare. Under 1996 genomfördes en internationell utvärdering av medicinska fakulteten och också där betonades den sneda könsfördelningen.

- Ljusglimtar i det här arbetet är när, som härordagen, både en tjej och en kille bland medicinerna kom och ville diskutera jämställdhet. När båda könen involverar sig i arbetet.

Det är viktigt för att föra en rättvisdebatt, menar Ann-Mari Svennerholm. Andra uppgifter är att synliggöra kvinnor: ta fram kvinnliga föreläsare, kvinnliga författare av kurslitteratur och uppmana kvinnor att söka tjänster och forskningsanslag.

- Könsperspektivet måste också integreras mer i medicinen, vi har ju både kvinnliga och manliga patienter.

Varför är det då så många kvinnor på mikrobiologen?

- Min egen hypotes är att det är attraktivt med ett arbete som direkt kan ge praktiska resultat. Så tyckte jag själv när jag såg kopplingen mellan forskningen och problem i tredje världen.

NAMN: Ann-Mari Svennerholm

ÅLDER: 51 år

BOR: Tångudden

UPPVÄXT: Göteborg

FRITIDSINTRESSEN: Konst, skönlitteratur, skidåkning och promenader.

KRÖNIKAN

"Att fiska mänsken"

"POET, VAD HAR DU fiskat ikväll i din strida ström?" Så frågade Bo Bergman 1917. Vårt liv är fyllt av metaforer, så även forskarens. Vad vill vi fånga i hypotesernas nät, vilket sanningssilver och

Rhenguld hoppas vi finna, och hur fria är vi i vårt sökande? Svar på dessa frågor uppträder ofta i påtagligt avpoetiserad skepnad som forskningspolitiska direktiv och ramar. Det är också på den byråkratspråkiga arenan universitetet möter politikerna. Hur den arenan mera exakt ser ut växlar, och inom akademien tycker vi vanligen att det växlar för ofta. I ett demokratiskt samhälle vill givetvis, och berättigat, politiker i någon mening "styra" den offentligt finansierade forskningen. Unversiteten å sin sida hävdar forskningens frihet och det oberoende kritiska granskandet. Hur dessa intressen skall avvägas och förenas är inte självklart och kommer aldrig att bli det så länge vi lever i ett pluralistiskt, fritt samhälle. I totalitära samhällen däremot är detta inget problem. Forskning, om den över huvudtaget existerar, rättar och packar sig, eller upphör, så som t ex just nu tycks vara fallet vid universitetet i Belgrad.

En optimistisk syn på universitetens roll i ett välfungerande demokratiskt samhälle kan se ut så här. Den moderna forskningen gör inte anspråk på att finna definitiva sanningar. Däremot menar vi oss ha skapat, och skapa, metoder som gör att vi kan diskutera begripligt och rationellt. Ett absolut fundament i denna metodologi är att kunna korrigera en uppfattning, att visa att man har "fel". Detta betyder givetvis inte att det är ett rärlinjigt skeende. Utan denna förutsättning återstår dock endast fundamentalism. En demokrati har en analog självkorrigerande mekanism: det fria politiska valet. Som naiv optimist tänker jag mig att när forskning och politisk demokrati fungerar som bäst är de uttryck för mänskliga funktioner som utvecklas tillsammans, påverkar varandra genom öppen diskussion, och därmed också kan förbättra människans livsbetingelser. I en mening sköter dock forskning och politik sina egna inre angelägenheter, med hjälp av de självkorrigerande redskapen.

Så kan man tänka efter den attack som psykologiska institutionen utsattes för i en DN-artikel för en månad sedan, under tecknad av bl a några rikspolitiker, inklusive en partiledare. Här "krävde" man att viss forskning skulle stoppas, bl a med hänvisning till att den inte hade "uppenbar samhällsnytta". Man tyckte att forskarna fiskade i grumligt vatten, men den gången var det snarare dålig påläsning som rörde upp debattddamm. Under alla förhållanden svalnade intresset snabbt. Den mediala fokuseringen varade exakt en dag. Här finns naturligtvis en genuin motsättning mellan å ena sidan mediernas behov av omedelbar nyhetsproduktion, politikens berättigade nyttointresse, ibland kombinerat med en önskan om enkla politiska poäng, och å andra sidan forskningens mycket långsiktiga strävan. När forskaren tycker sig ha något intressant och spännande att rapportera är mediernas gunst inte sällan svår att vinna, och politikerna döva. Av den anledningen kan aldrig forskningen verka på mediernas villkor eller motsvara vissa politikens föreställningar om "uppenbart samhällsnyttig" kunskap. Därför måste forskaren också tillåtas risken att, med Bo Bergmans ord, "fiska mänsken", för att också ha möjlighet att i lyckliga fall finna ytterligare en provisorisk sanning, som kan omsättas i samhällsnytta.

ERLAND HJELMQUIST

Prefekt och professor i handikappforskning med beteendevetenskaplig inriktning vid psykologiska institutionen

Julöppet på UB

Fr o m 21/12 har universitetsbibliotekets enheter ett något begränsat öppethållande under kvällstid. Lördagarna 26/12 och 2/1 är biblioteket stängt. Fr o m 8/1 återgår vi till ordinarie öppettider.

För mer information, se bibliotekens hemsidor eller direktadressen: www.ub.gu.se/oppetgub.html#helg

Jullån på kursböcker

7/12 t o m 11/1 är det sk jullån på alla kursböcker. Det innebär att den ordinarie lånetiden på 14 dagar inte tillämpas under denna period.

Ny databas

Nu finns databasen Ulrich's International Periodicals Directory tillgänglig via WebSpirs, WinSpirs och MacSpirs.

Databasen innehåller uppgifter om över 210 000 tidskrifter, årsskrifter och fortsättningar. Inkluderar data om dags- och veckotidningar. Uppdateras varje kvartal.

Frågelådor – referensservice över nätet från GUB –

Fråga den virtuella bibliotekarien är ett gemensamt projekt mellan ansvarsbiblioteken inom samhällsvetenskap och kvinno-, mans- och genusforskning. Projektet pågår under hösten 1998.

För att verksamheten ska kunna utvärderas sparas frågor och svar i en databas.

Via ett webbformulär kan du ställa fakta- och ämnesfrågor angående kvinno-, mans- och genusforskning till Kvinnohistoriska samlingarna. Så fort din fråga tagits emot kommer en bekräftelse. Frågan besvaras snarast möjligt via e-post.

Nationell referenstjänst i samhällsvetenskapliga ämnen vänder sig i första hand till bibliotek inom forskning och högre utbildning. Frågorna besvaras av ämnes- och referensbibliotekarier vid Göteborgs universitetsbibliotek som vid behov kontaktar externa informationsresurser. Biomedicinska biblioteket har en liknande service för sina låntagare.

BIRGITTA STEVINGER
informationsbibliotekarie

En akademisk kvart hos Wettergrens

Den populärvetenskapliga satsningen fortsätter, i miniformat den här gången. Varannan torsdag klockan 13.30-13.45 – med uppehåll för jul- och nyårshelgerna och bokrean – kommer forskare från Göteborgs universitet att hålla föreläsningar i två av Wettergrens butiker, i Nordstan och på Avenyn.

Föreläsningsserien började den 3 december och avslutas den 29 april.

Rädda Västsveriges filmer!

En ny institution behövs vid Göteborgs universitet: ett västsvenskt filmarkiv. Det anser Göran Bjelkental. Och han talar när han ger uttryck åt den åsikten både som universitetsanställd och som filmålskare.

FOTO: KAMRERER/ROBERTSKARTE/ANVAREN

OCH, SKA MAN KANSKE TILLÄGGA, som vän av ett bortglömt kulturarv. Det bortglömda kulturarv, nämligen, som består av alla okända filmer och i Västsverige.

Göran Bjelkental, hängiven cineast (en av männen bakom idén till Göteborgs filmfestival) och lärare i filmvetenskap vid universitetet, är övertygad om att det finns gott om sådana i regionen.

– Det ligger runt om i Västsverige alldeles säkert i källarförråd och vindskrubbar på företag, skolor, museer och universitetsinstitutioner massor av filmer, säger han. Filmer som använts i reklam, i informationskampanjer och i undervisning och filmer som gjorts som dokumentation – i avsikt att skildra speciella företeelser eller speciella evenemang. Hembygdsgifter, förstamajde-

monstrationer, luciatåg och vad det nu kan vara.

– Dessutom har nog många privatpersoner i Västsverige – somliga av dem kanske utan att veta om det – i sin ägo en hel del amatörfilm. Såväl åtta som sextonmillimeters. Här krävs nu, resonerar Göran Bjelkental, en räddningsinsats.

– Dessa filmer är historiska dokument. De förtjänar en mindre undankymd tillvaro. De måste samlas på ett ställe. Det innebär att ett arkiv där man kan förvara dem så snart som möjligt bör inrättas.

Lämpligt vore att det knöts till Göteborgs universitet.

– En av poängerna med ett sådant arkiv skulle ju vara att innehållet i det blev tillgängligt för forskare. (Och då menar jag forskare från alla discipliner

– inte bara filmvetare.) Därmed är kopplingen till universitetet redan från början given.

– Ett västsvenskt filmarkiv ska om det blir verklighet naturligtvis också vara öppet för allmänheten. Den kan man vända sig till med olika arrangemang. Först och främst förstås regelbundna filmvisningar.

– Och även det är ett skäl att betrakta arkivet som en angelägenhet för oss på universitetet, säger Göran Bjelkental. Vi har ju numera som bekant en tredje uppgift – att lite djupare förankra vår verksamhet i vad som brukar kallas det omgivande samhället. Det är precis vad vi skulle göra om vi byggde upp ett filmarkiv.

Kan man förstå människor från olika kulturer?

ÄR DET MÖJLIGT att förstå människor från andra kulturer? Kan man jämföra skilda språk och traditioner?

Inte så få svarar nej på de frågorna. Då blir det omöjligt att lära sig något av det främmande. Vi är med nödvändighet instängda i oss själva, i nuet. Bara den passiva resignationen återstår.

Den 26-28 november anordnades en konferens om tvärkulturell kommunikation av institutionen för lingvistik.

Utgångspunkten var naturligtvis att det faktiskt går att jämföra skilda kulturer. I sitt inledningsanförande konstaterade professor Jens Allwood att möten över språk- och kulturgränser i framtiden kommer att vara oundvikliga. Ätminstone så länge inte engelskan, och den anglosaxiska kulturen, blivit totalt dominerande.

Det innebär naturligtvis inte att förståelsen av det främmande är oproblematiskt. Som professor Hans Gullestrup

konstaterade, tenderar människor att uppföra sig annorlunda när vi iakttar dem. Han underströk också att man alltid måste utgå från sin egen kultur när man studerar andras.

Därför kan det inte finnas något helt förutsättningslöst tillvägagångssätt. Snarare handlar det om ett möte mellan två olika kulturer som naturligtvis ofta innebär ett ömsesidigt närmande.

I ett mångkulturellt samhälle, vilket Sverige har blivit, kommer man hela tiden i kontakt med människor med en annan kulturell bakgrund. Konferensen innehöll också diskussioner kring de konkreta svårigheter i sådana möten.

I en paneldebatt diskuterades integrationsproblem i det svenska samhället med utgångspunkt från brandkatastrofen på Hisingen. Flera personer vittnade om svårigheterna i att komma in i det svenska samhället. Invandrarna är tolererade men inte integrerade. Och bland

många av dem finns det en stark missro mot svenska myndigheter.

De olika inläggen bidrog till att belysa hur komplex frågan om integration är. För många ligger en svårighet i att mänskliga kontakter i så hög grad är institutionaliserade i det svenska samhället. Men alla önskar inte heller att smälta in i sitt nya hemland. Tvärtom uppstår ofta konflikter därför att åtskilliga som är första generationens invandrare vill förhindra att deras barn assimileras i det svenska samhället.

Betyder integration bara anpassning från invandrarnas sida? Flera av debatt-deltagarna underströk att den också bör innebära en vilja från majoriteten av befolkningen att ta till vara de nya medborgarnas erfarenheter i en ömsesidig dialog.

DAVID ANDERSSON

"Allting går att popularisera"

Att popularisera borde vara en självklarhet för vetenskapsmän – men det är det inte.

Universitetet tar inte denna uppgift på allvar, hävdar två forskare som vill starta ett populärvetenskapligt nätverk vid Göteborgs universitet.

UNDER HÖSTEN HAR informationsavdelningen ordnat en kurs i att skriva populärvetenskapligt för forskare vid Göteborgs universitet, kallad "Låt fler förstå!". Nästan femtio forskare har gått kursen; två av dem är odontologen Karin Sjögren och etnologen Lars G Strömberg.

Vi träffas en eftermiddag i Karin Sjögrens tjänsterum, på avdelningen för carologi, på femte våningen i odontologen. Karin tar fram en färgglad broschyr med många bilder som heter "Inga /nya/ hål".

– Se här! Den här broschyren har jag gjort. Den handlar om hur man ska göra för att inte få några hål. Budskapet är tydligt och enkelt. Jag är mycket road av hur man på ett enkelt och övertygande sätt kan förklara vad man sysslar med.

Både Karin och Lars har bred erfarenhet av populärvetenskap. Till exempel har Karin gjort en video om vad fluor gör för tänderna. Lars medverkade i en film och ett radioprogram om det historiska Kristianstad.

– Men man kan aldrig bli fullärd i konsten att vara populärvetenskaplig, säger Lars.

– Kursen gav större självförtroende i att skriva populärvetenskapligt, menar Karin. Allting går faktiskt att popularisera – det handlar bara om att våga!

– Det borde vara en självklar uppgift, något som meriteras – men så är det inte alltid, fortsätter Lars G Strömberg. I dag har vi forskare krav på oss att informera om vad vi sysslar med. Den tredje uppgiften är faktiskt en skyldighet. Ett exempel är den nationella sökbasen, Safari, som ska göra det lättare för oss forskare att sprida forskning till en bredare allmänhet.

Men trots detta har de stött på kritik inom akademien.

– När jag var med i direktsändning i tv och visade hur man borstar tänderna, fick jag väldigt skarp kritik från vissa kolleger, berättar Karin. Tänk, att det kan vara så känsligt att vara tydlig och enkel!

– Men de kritiska kollegerna omvärderade mitt tandborstande i rutan sedan alla patienter som såg tv-programmet

berättade att de nu gör precis som jag när jag borstar tänderna.

Även Lars har råkat ut för samma sak. När han en gång höll en föreläsning om allmogens Luciafirande i västra Sverige, var han utklädd till Lusse-gubbe, alltså i djävulens skepnad. Men där gick det för långt, menade hans kolleger, som tyckte att det var alltför spektakulärt att klä ut sig.

– Det finns en tendens bland forskare att förlöjliga det populärvetenskapliga, att antyda att det inte är någon riktig vetenskap.

Men varken Lars eller Karin upplever det populärvetenskapliga som kravfullt – nej, tvärtom, som lustfyllt och berikande. Det är när man är ute bland folk man får nya idéer, menar Lars.

Direkt efter kursen fick Lars G Strömberg idén att starta ett populärvetenskapligt nätverk vid Göteborgs universitet; ett nätverk för forskare som är intresserade av att knyta kontakter med andra likasinnade. Via en hemsida skulle man kunna lägga populärvetenskapliga artiklar och få hjälp och synpunkter.

Karin stödjer idén helhjärtat. Hon tror att nätverket skulle kunna fungera som ett populärvetenskapligt råd.

– Det kan bli universitetets kontaktnät för journalister och allmänhet.

En vanlig åsikt är att det är främst naturvetare och medicinare som behöver lära sig att skriva populärvetenskapligt och att humanister redan behärskar den här konsten. Men detta resonemang vänder sig Lars emot:

– Det är tyvärr vanligt att humanister tror att de kan det här. Men de invagar sig själva i en falsk trygghet. Hur många gånger har man inte sett en humanist läsa direkt ur ett manuskript. Det är dödstråkigt.

Men visst, det populärvetenskapliga tillvägagångssättet är inte helt enkelt. Det ställer särskilda krav, menar Lars.

– När man skriver eller håller en populärvetenskaplig föreläsning måste man göra lite våld på verkligheten. För att förenkla måste man förtydliga. Det betyder inte för den sakens skull att det är mindre seriöst. Man måste nämligen vara allvarligt seriös när man förenklar – och det är det riktigt svåra.

Istället för att lämna över det populärvetenskapliga uppdraget helt och hållet till journalister, borde forskare lära sig av deras arbetssätt, argumenterar Lars.

Lars och Karin tycker att universitetet borde göra mer för att stödja det

och talandet borde omfatta – hela universitetet.

Men en sak får man inte glömma bort, menar Lars och Karin. Det är också ett arbetssätt som ger mervärde, inte bara för att det är samhällsnyttigt – utan för att det skänker vetenskaplig stimulans.

ALLAN ERIKSSON

Intresserad? Vill de vara med i det nyinrättade populärvetenskapliga nätverket? Ta kontakt med Lars G Strömberg, telefon: 0708-92 95 90 eller 031-47 11 15.

Odontologen Karin Sjögren och etnologen Lars G Strömberg vill starta ett populärvetenskapligt nätverk.

populärvetenskapliga arbetssättet. Visserligen har kursen gett mycket stöd, men det räcker inte.

– Universitetet borde premiера denna kommunikation, föreslår Lars. Varför inte utlysa ett antal stipendier varje år som både studenter och lärare kan söka? Om man kan premiера jämställdhet med pris, borde man även kunna belöna populärvetenskap.

Men om man verkligen ska etablera detta arbetssätt på universitetet krävs det även insatser på grundutbildningsnivå, menar Lars G Strömberg. Även studenterna måste lära sig att tala och skriva begripligt.

– Det populärvetenskapliga skrivan-

Nå ut med forskningen i GU safari

GU:s forskning når omvärlden snabbt och lätt via Safari. Målgrupper som skolor, företag, organisationer och andra forskare har tillgång till databasen och det är upp till varje forskare att bestämma vilken målgrupp hon/han vill skriva för.

Safari gör omvärlden nyfiken och underlättar kontakten mellan allmänheten och universitetets forskning. Vill du veta mer? www.gu.se/forskning/safari.html

Vad tyckte forskarna om kursen i populärvetenskapligt skrivande?

Hälften har hittills lämnat in utvärderingen av kursen. Sammantaget är de flesta nöjda med utbildningen. Föreläsarna får på det hela taget gott betyg. Nästan alla uppskattade det praktiska inslaget, även om några tyckte att det var väl ont om tid.

Några spridda kommentarer om kursen:

"Den bästa kursen i GU:s regi som jag upplevt"

"Utmärkt! Tyvärr kanske något sent. Släpp nu inte detta! Legitimerar den populärvetenskapliga genren. Ge den akademiskt meritvärde"

"Saknar praktiska övningar i retorik, t ex med Peter Cassirer".

"Bra initiativ! Trevligt att träffa folk från hela universitetet. Inspirerar till det egna arbetet och stärker forskaridentiteten".

Banbrytande pedagogik inom distansutbildning

En pionjärskurs vid Göteborgs universitet banar väg för ny pedagogik – problembaserat lärande – i IT-baserad distansundervisning.

UNIVERSITETETS SATSNING, "Utvecklingsarbete i social ekonomi", startade med totalt femtio deltagare, som kommer från hela landet. Med problembaserad inlärning har man arbetat med att lösa uppgifter tillsammans i virtuella grupper. Undervisningen sker nämligen på distans, via Internet.

I somras presenterades en utredning kring distansutbildning som visade att pedagogiken inte tillräckligt har anpassats till IT-tekniken. Ett vanligt problem i distansundervisning är just lågt deltagande och dålig interaktion. Men kan problembaserat lärande vara en pedagogisk lösning för att få igång

deltagandet? Ja, säger Ulric Björck, doktorand vid institutionen för pedagogik, som undersökt saken.

Hans slutsats är att det problembaserade lärandet faktiskt gör att deltagarna blir mer aktiva, jämfört med vanlig distansundervisning.

– Det diskuteras väldigt flitigt i diskussionsgrupperna, konstaterar han.

Göteborgs universitet är pedagogiskt banbrytande inom distansutbildning. Och först i Sverige med en kurs i social ekonomi.

– Det är en kurs i det virtuella universitetets anda, konstaterar Ulric Björck.

Sammantaget visar utvärderingarna att deltagarna varit mycket nöjda med utbildningen. Kurserna har upplevts som relevanta och nyttiga. Det mest

positiva var diskussionerna i konferensgrupperna – som i sin tur innebar att man lärde känna varandra.

Karin Råde var en studenterna på kursen. Hon arbetar på Arbetsmarknadsinstitutet i Göteborg med att hjälpa utsatta grupper att komma in på den reguljära arbetsmarknaden.

– Eftersom kursen var uppbyggd kring ett antal problem gjorde det att man blev engagerad och det gav mig ökade kunskaper om hur vi på ett bättre sätt kan använda arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Tempot var högt på kursen. Det tog mer tid än hon kunde ana. Men efter utbildningen känner hon en större motivation för sitt arbete.

ALLAN ERIKSSON

Social ekonomi – en växande sektor i samhället

Foto: Allan Eriksson
För en utbildning i tiden. Projektsekreterare Dick Larsson och student Karin Råde.

Utvecklingsarbetaren – ett framtidssyrke?

Kursen i social ekonomi vänder sig främst till handledare, projektledare och andra som på ett eller annat sätt arbetar med lokalt utvecklingsarbete.

SOCIAL EKONOMI ÄR ursprungligen ett franskt begrepp som betecknar de ekonomiska verksamheter som varken sker i privat eller offentlig sektor. Jan Holmer, bitr professor i arbetsveten-

skap och vetenskaplig ledare för CLEA, förtydligar:

– Social ekonomi är synonymt med vad man i EU kallar för den tredje sektorn. Det kan t ex vara kooperationer, organisationer och ekonomiska föreningar som inte i första hand drivs av vinstmotiv utan med hänsyn till medlemmarnas och samhällets behov.

Intresset för social ekonomi har ökat de senaste åren. Jan Holmer tror att det beror på att den utbredda mass-

arbetslösheten ligger kvar på en oförändrad hög nivå. Och att det blir allt tydligare att de traditionella arbetsmarknadspolitiska åtgärderna inte längre fungerar. Nya tider kräver nya lösningar.

Det är också ett prioriterat område inom EU. Varje år satsar EU hundratals miljoner kronor på innovativa projekt inom den tredje sektorn.

Ett exempel på detta vid GU är det sk CLEA-projektets utbildningsprogram: Utvecklingsarbete i social ekonomi. Det är en ny kvalificerad högskoleutbildning för dem som i dag arbetar med att integrera utsatta grupper i arbetsliv.

CLEA är inte bara en pedagogisk innovation, det möjliggör också nya samarbetsformer mellan universitet och samhället.

Erfarenheterna från CLEA-projektets kurs har nu spridits vidare till en rad andra projekt. I höstas startade ett transnationellt projekt, LECA (Local Economy Change Agents), som går ut på att integrera flyktingar i arbets- och samhällslivet.

– Våra tankar kring utbildning i social ekonomi och lokalt utvecklingsarbete ligger helt i linje med de direk-

tiv som regeringen givit till AMS, nämligen att pröva vilken roll socialekonomiska verksamheter kan spela i den framtida arbetsmarknadspolitiken, säger Dick Larsson, projektsekreterare vid forum för tvärvetenskap.

På uppdrag av AMS kommer avdelningen i detta sammanhang att medverka i en utredning, som heter "Från ALU till social ekonomi". Det pågår även diskussioner om att ge CLEA-utbildningen som uppdragsutbildning inom Arbetsmarknadsverkets kompetensutvecklingsprogram.

Dick Larsson är optimistisk vad gäller utbildningens framtid. Men några årsstudieplatser inom ramen för universitetets reguljära kursutbud nästa år blir det däremot inte.

– Vi tycker att det borde finnas medel för en verksamhet som omfattar både Internetbaserad distansutbildning och nya samarbetsformer mot omvärlden – två uppgifter som Göteborgs universitet säger sig vilja värna om, avslutar Dick Larsson.

ALLAN ERIKSSON

För ytterligare information angående CLEA-projektet, länka dig vidare till <http://www.ctv.gu.se>

Ny nationell forskarskola

En virtuell forskarskola har precis startat som ska ta ett samlat grepp på IT och lärande.

18 DOKTORANDER FRÅN hela landet har antagits till den mycket eftersökta forskarutbildningen. Den 1 november var det premiär. Då startade den första doktorandkursen, om vetenskapsfilosofi och informationsteknologi.

Initiativtagare till den virtuella forskarskolan är Roger Säljö, professor i pedagogik vid Göteborgs universitet.

– Forskarskolan ingår som en del i en större satsning på ett brett forskningsprogram om informationsteknologins konsekvenser för lärande och utbildning.

I projektet ingår även projektmedel som doktoranderna kan söka, utbytesprogram för utländska gästforskare och ett antal post-doc tjänster.

Första året har KK-stiftelsen beviljat 55 miljoner kronor till forskningsprogrammet.

Doktoranderna kommer från olika

discipliner och studerar vid olika universitet och högskolor över hela landet och skriver sina avhandlingar där. Alla arbetar med olika teman, men den gemensamma nämnaren är IT och lärande, i en vid betydelse. Ambitionen är samarbete över disciplinära gränser och att skapa kontakt mellan tekniksidan och den konkreta användningen av IT i utbildning.

Tre av doktoranderna finns vid Göteborgs universitet: Ulric Björck, Hans Rystedt och Andreas Kühnel.

Undervisningen i kurserna bedrivs med hjälp av nerladdningsbara videoföreläsningar och interaktiva seminarier och konferenser. Tekniken står Kungliga Tekniska Högskolan för.

– Det är ett sätt att samla en tvärvetenskaplig forskargrupp på området IT och undervisning. Sverige är för litet för att bedriva en sådan forskning på alla lärosäten, säger Roger Säljö.

Den fria akademins fader

Ny biografi av Olle Gellerman

Känd är han väl fortfarande. Fast då förmodligen mest som Redaktören på Handels-tidningen. Den förste riktigt store och riktigt dristige anden på de ädelliberala barrikererna där. Och den som anställde Viktor Rydberg i bladet. Inget ont i det. På svagare meriter än så kan man gå till historien. Men rollen som oförfvägen och litterärt orienterad publicist var långt ifrån den enda som S A Hedlund spelade i det svenska 1800-talets offentlighet. På den arenan uppträdde han i många skepnader. Han var kommunalpolitiker. Han var riksdagsledamot. (Vida ryktbar som både det ena och det andra.) Han var inte minst en av männen bakom Göteborgs högskola. Och därmed Göteborgs universitet.

Men i de egenskaperna låter han numera inte särskilt ofta tala om sig.

– Hedlunds verksamhet utanför spalterna är i dag nästan helt bortglömd, säger Olle Gellerman, också han pressman i Göteborg, också han med opinionsbildning som specialitet. Han var under en lång följd av år ledarskribent. Först i samma stolta avisa som Hedlund själv. Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning. Sedan på GP.

Han är dessutom doktor i statskunskap och har ett flertal som forskare – i Uppsala – och lärare – i Göteborg. (Där skymtar om man så vill ytterligare en beröringspunkt med Hedlund. Även han var ursprungligen akademiker. Fast han disputerade bara för magistergraden – i sanskrit. Och han nöjde sig med de rent formella tecknen på sin ställning. Han vägrade bli promovrad. Det skulle bara innebära "omkostnader och bråk".)

Men nu faller en strimma ljus över "den okände" Hedlund. Och den är det just Olle Gellerman som kastar. Han har i höst publicerat en bok om sin vördade föregångare, *S A Hedlund. Legendarisk tidningsman och liberal politiker*. Den är vad han karakteriserar som "ett privat initiativ".

– Ingen har uppmanat mig att skriva den, säger

han. Det var bara så att jag när jag för några år sedan pensionerades behövde något att syssla med. Och S A Hedlund hade alltid fascinerat mig. Jag visste att det inte givits ut mer än ett enda större arbete om honom – en nästan sjuttio år gammal levnads-teckning av hans brorson, Henrik Hedlund. Jag tyckte att han kunde vara värd en studie, lite mer up to date än så. Och material till en sådan skulle jag inte sakna. På Göteborgs universitetsbibliotek låg borte-mot 18 000 brev till och från Hedlund. Det visste jag också. Och det är i hög grad på dem jag har byggt min bok.

– Men det som fick mig att slutgiltigt bestämma mig för att göra allvar av projektet var Svenskt biografiskt lexikon. Där står en lång artikel om Hedlund. I den hävdas det att han var en kommunal koryfö utan något som helst inflytande på rikspolitiken. Så förhöll det sig inte. Hedlunds artiklar i Handelstidningen lästes i både regering och riksdag. Och de påverkade utan tvivel många gånger de beslut som fattades där. Om arbetarföreningar, om försvarsanslag, om utlandsblån till järnvägsbyggen och så vidare och så vidare. Detta fann jag det angeläget att visa. Och det har jag försökt göra i min lilla monografi.

Mono- eller biografi. Det är en smaksak. I recensionerna har båda varudeklarationerna använts. Det rör sig hur som helst om ett opus i genren "Mannen och verket".

Och det är hela mannen och hela hans verk som presenteras. Olle Gellermans bok handlar inte bara om Hedlund och HT utan också om Hedlund och statsminister Gripenstedt, Hedlund och skandinavismen, Hedlund och representationsreformen, Hedlund och lantmannapartiet, Hedlund och krigsmakten, Hedlund och Björnsterne Björnson, Hedlund och fattigvården, Hedlund och nykterhetsrörelsen – och Hedlund och Göteborgs högskola.

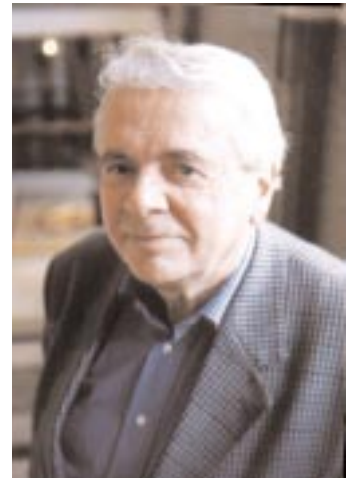
Det sistnämnda är som bekant en lång historia. Olle Gellerman berättar den från början till slut. Om

det förslag som Hedlund 1864 i HT väckte om att det i Göteborg skulle grundas en fri akademi, där man under umgänge med litterära och filosofiska klassiker skulle odla sin själ, inte sina karriärmöjligheter, där kunskapsörst, inte statushunger skulle skapa studiemotivation och några examina därför inte behövas; om den känslostorm som de idéerna rörde upp bland mindre visionärt lagda debattörer – som undrade om Hedlund trodde att man kunde använda allmänna medel till att ordna utbildning i "fruntimmerskonversation"; om det motförslag som de lade fram om ett merkantilt lärosäte; om striden kring de båda propäerna; om den kompromiss som den så småningom, 1891, mynnade ut i: den nya högskolan. Traditionell men med en klart humanistisk orientering.

– Hedlund både förlorade och vann, säger Olle Gellerman. Det blev en akademi. Den var inte så fri som han önskade men inte heller så marknadsanpassad som hans motståndare önskade.

– Jag tror han kände sig nöjd med det. Det viktiga var att det blev en högskola. Och det blev det ju. Och att det blev en bra högskola. Och det blev det ju också.

ANDERS FRANCK

Publicisten och akademikern Olle Gellerman har skrivit en biografi om publicisten och akademikern S A Hedlund.

Julglögg och julotta – på andra sidan Atlanten

ANTAGLIGEN VAR DET Mobergs romaner om utvandrarerna som drev mig till att under ett och ett halvt år genomföra antropologiskt fältarbete bland några av de fem miljoner svensk-amerikanerna. Moberg valde Minnesota, jag valde Kalifornien. På Mobergs tid var Minnesota den stora svenskstaten, men sedan ett kvartssekel är faktiskt Kalifornien den delstat som statar med flest invånare av svensk börd.

Två svenska jular firade jag bland vajande palmer och brandgula apelsinludar. Som den norrlänning jag är, tycker jag att det kan vara svårt att finna den rätta stämningen när man utanför vart och vartannat hus ser jul-tomten och hans renar i tjugo graders värme svettas ikapp med blinkande kulörta lyktor. Men, Kalifornien är ju inte för inte Sunny California.

Svenskarnas julfirande i San Francisco börjar med en årlig julbasar i början av december. SWEA, en orga-

nisation för svensktalande kvinnor, har under hösten bakat och tillverkat hantverksprodukter för försäljning. Det är festivalstämning bland den trestusenhövdade publiken. Tre gånger under dagen hålls en kröningsceremoni av Lucia. Därefter skriker Lucia runt bland besökarna, vilka med förtjusning beundrar ljusets drottning med sina 26 tärnor, tre stjärngossor och två tomtar i släptåg – alla barn i området som tålmodigt övat in luciasången får vara med.

Barnen ja. För dem måste den svensk-amerikanska julen vara rena himmelriket: först får de julkappar på julaftonen, morgonen därpå vaknar de och hittar fler smapaket i strumpan som hänger över den öppna spisen! Men Annandagen får de vara utan, den existerar bara i några europeiska länder.

Svenska traditioner hålls fortfarande levande, förvisso i en mer amerika-

niserad form. Ett stort antal svenskättlingar i tredje och fjärde generation firar svensk jul på ett eller annat sätt. Den lutherska kyrkan i Turlock, knappt två timmars bilresa sydöst om San Francisco har verkligen lagt manken till för att hålla äkta julotta och ett femtiotal av kyrkans svenskättlingar samlas runt prästen i ett stall för att så mycket som möjligt efterlikna den bekanta händelsen för nästan två tusen år sedan. Deltagarna sitter på komprimerade höbalar som efter hand blir allt mindre; det här är ett levande stall och många matar falarna med sina sittplatser.

Hästarna må äta hö, men för oss människor är maten ungefär som den vi äter här hemma. Fast lutfisken är det mest de äldre som äter; yngre generationer är inte lika begejtrade i denna läckerhet. För den som inte själv vill tillreda julmaten finns det flera butiker i San Francisco-området

som specialiserat sig på skandinavisk mat. Det brukar vara fullt av svenska kunder vid juletid, kunder som kommer ut fullastade med knäckebröd, sill, potatiskorv och lingsosylt. "Äntligen ä ja hemma", utbrast Karl-Oskars Kristina när hon fick astrakanäpplet som odlats från svenska frön. Man kan väl säga att det är på samma sätt för svenskättlingarna: endast äkta varor från Sverige duger.

HENRIK TALLGREN
doktorand vid socialantropologiska
institutionen

Vem sade vad?

GU Journalens jultävling!

Det är frågan i årets upplaga av GU Journalens jultävling. Den om man så vill retoriska frågan.

Temat för tävlingen är nämligen talekonst.

Och hur den går till har ni förmodligen redan räknat ut.

Här ser ni tio citat och lika många fotografier.

Citaten är hämtade ur berömda tal. Fotografierna föreställer

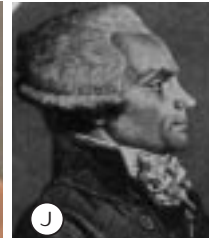
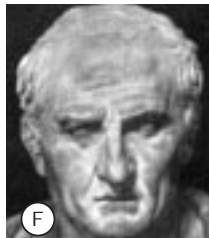
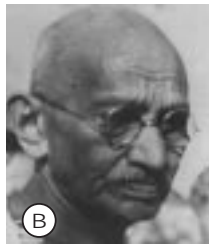
männen och kvinnorna som hållit dem.

Men vem av dem höll vilket tal?

Det är det ni ska svara på.

Och det gör ni genom att para ihop citaten och fotografierna.

Dessutom vill vi att ni talar om vad talarna heter.

Skicka in era svar till informationsavdelningen, Vasaparken, Box 100, 405 30 GÖTEBORG senast den 25 januari.

Märk kuverten med "Jultävlingen". Vi drar tre vinnare.

Första pris är Retorik eller Konsten att övertyga av Kurt Johansson

Andra pris är Ordet är en makt. Svenska tal från Torgny lagman till Carl Bildt och Mona Sahlin

Tredje pris är Huvudlinjer i retorikens historia av Peter Cassirer

1 "Felfria politiker ropar ni nu efter, och fläckfria förflutna. Finns de? Vill vi ha sådana? Ja, det får andra svara på. Jag vet bara att demokrati förutsätter inte bara aktiva medborgare, utan också att det finns någon på andra ändan som vill stå upp för att vara politiker."

2 "Det är en illusion att tro att man kan möta krav på social rättvisa med våld och militära maktmedel. Det är ytterligt svårt att vinna människors engagemang med löften om att försvara en frihet som de i verkligheten aldrig fått uppleva. Det leder lätt till frågan: Varför fick vi ej friheten när den ännu ej behövde försvaras?"

3 "Världen kommer knappast att märka, och länge kommer den icke att minnas, vad vi säger här, men den kommer aldrig att kunna glömma det som redan har fullgjorts på denna plats. Snarare borde vi nu levande människor här invigas till det oavslutade verk, vilket de som kämpade här främjade på ett så lysande sätt. Det är snarare vi som här bör helgas för den stora uppgift som ligger framför oss."

4 "Ni som är unga, förlita er på vetenskapens fasta och tillförlitliga metoder, vars möjligheter vi ännu bara har börjat lära känna. Och vilken bana ni än har valt, får ni aldrig låta er anfäktas av ofrånktfull och ofruktbar skepticism eller smittas av dessa stämningar av modlöshet som stundom kan sänka sig över ett land.

Lev i laboratoriernas och bibliotekens upphöjda frid."

5 "Jag vet att folket ibland gripits av vainsinne. Jag är djupt bedrövad däröver; och jag står därför här för att underkasta mig, icke ett lätt straff utan det högsta som kan ådömas. Jag ber icke om nåd. Jag åberopar inga förmildrande omständigheter. Jag står här för att utbedja mig och underkasta mig det högsta straff som kan drabba mig, för vad lagen betraktar som ett avsiktligt brott och som synes mig vara en medborgares högsta plikt."

6 "Vad är då skolans uppgift? Den har ett allmänbildningsmål men har också till mål att göra eleverna till goda samhällsmedborgare, goda yrkesmänniskor, goda familjevarelsor. Hur skall det sistnämnda ske? Genom att ge alla pojkar och flickor en översiktlig kunskap om familjens ställning i samhället, dess olika funktioner, dess ekonomiska, sociala, sexuella och biologiska skyddsfunktioner."

7 "Vi är på väg in i ett av de största slag som detta land någonsin har upplevt, ett slag mellan två sätt att leva, ett som ofrånkomligen leder till trældom och ett som leder till frihet... Vår politik är inte byggd på avund eller hat utan på frihet för den enskilda människan. Det är inte vår politik att hålla tillbaka framgång, vår politik är att stimulera den och uppmuntra energi och initiativkraft."

8 "Lasten och dygden formar tillsammans världen; dessa båda motstridande makter kämpar om herraväldet. Den ena som den andra hämtar sin kraft ur de mänskliga lidelserna. Allt efter dessa lidelsers art och inriktning höjer människan sig till himlen eller sänker hon sig ner i dyn. Men syftet med varje samhällelig institution är att leda människan fram till rättvisan, som är grunden för både allmän och enskild lycka.

9 "Sverige är ett öppet och tolerant samhälle. De som sprider rasismens hatfyllda budskap är inte många, och vi skall inte ge dem vind i seglen genom att skapa ett intryck av att de är fler än de faktiskt är. Men ett måste alltid stå klart: den humanism som är vår och den rasism som de står för, det är lika oförenligt som eld och vatten."

10 "Jag fruktar nu inte, domare, att det skall se ut som om jag öser min vredes skålar över honom än det finns anledning till, därför att han var min personlige fiende. Fastän mitt hat till honom nödvändigtvis borde vara större än andras, var han dock allas vår gemensamme fiende så till den grad att mitt hat är allas hat. Det kan inte sägas i ord, inte ens tänkas i tanken hur mycket ondska och skändlighet som rymdes i den mannen."

Var ligger Universitetshörnan?

PÅ VASAGATAN 33 hittar man nu ännu ett av universitetets fönster mot omvärlden, Universitetshörnan. Invigd med bandklippning, mingel och fanfarer.

Är det någon konsert på Artisten ikväll, vilka sitter i universitetets styrelse, var ligger Humanisten? Universitetshörnan ska serva nyfikna och kunskapssökande studenter och andra göteborgare med personlig service. Öppetider: må-fre kl 11-18. Onsdagar öppet till kl 19.00.

Besök hörnan på webben: <http://visitorcenter.adm.gu.se/>

Levande historia i Öppna kanalen

Ett nytt publikrekord har noterats vid Göteborgs universitet. Det är nog – även om det inte kan verifieras med några exakta siffror – en sak som är tämligen säker. Aldrig tidigare har sannolikt en offentlig föreläsningsserie vid universitetet följts av så många göteborgare som "Levande historia". Den pågick i tio kvällar i aulan i Vasaparken. Och där var det så gott som varje gång fullsatt. Sedan sändes serien dessutom i Öppna kanalen. Det betydde att alla kabel-TV-tittare i Storgöteborg – 215 000 hushåll – hade möjlighet att se och höra den.

BEHÖVER DU EN SVARTVIT KOPIATOR? VÄLJ EN GRÖN

Toshibas Svanmärkta kopiator hittar
du bara hos Office Document.

Specialist på dokumenthantering

- Digital kopiering
- Fax
- Färgkopiering
- Projektorer
- Printrar

031-709 95 00
Fax 031-709 95 95

August Barksgata 6 B
42 132 Västra Frölunda

Toshibas licensnummer är 312.001/002/003.

Office document tillhör en av universitetets ramavtalsleverantörer

Nytt från Upphandlingsenheten

Välkommen till upphandlingsenhetens
webbplats på universitetets intranät. Här finns
nu all upphandlingsinformation samlad.
Adressen är <http://www.fa.adm.gu.se/xupph>

I universitetets ramavtalsdatabas hittar du
information om våra ramavtal, leverantörer
och inköpsgrupper. Adressen är <http://ramavtal.adm.gu.se>

Post- och transportgruppens förslag till policy
för postbefordran vid Göteborgs universitet,
fastställdes vid rektorssammanträde 1998-11-
24. Postpolicyen hittar du på post- och trans-
portgruppens webbplats på universitetets intranät. Adressen är
<http://www.fa.adm.gu.se/xupph> Klicka på
Postinformation!

Förutsatt att rektorsbeslut fattas vid samman-
träde 15 december, kommer upphandlingsen-
heten direkt att påbörja upphandling av
Kompetens-PC, för hemlån till universitetets
anställda.

Upphandling av ramavtal för arbetsglasögon
pågår. Anbudsvärderingen leds av Christina
Svensson, fastighetsavdelningen, och Per
Arnevall, personalavdelningen. Ramavtal
beräknas vara klara i januari 1999.

Emma Bernhardsson,
student, inspirerad
och informerad på
årets Studentmässa.

Personalnytt

NYA PROFESSORER

Thomas Nyström, professor i
naturvetenskaplig mikrobiologi vid
institutionen för cell- och mole-
kylärbioologi

NYA DOCENTER

K V S Prasad, docent i datologi

Mikael Alexandersson, docent i
pedagogik

Ewa Pilhammar Andersson, docent
i vårdpedagogik

Pia Davidsson, docent i klinisk
neurokemi

Per Carlsson, docent i miljö-
vetenskap

Ulf Peter Währborg, docent i kar-
diologi

Ensio Norjavaara, docent i
pediatrik

Bo Söderpalm, docent i farmako-
logi

Ragnar Kullenberg, docent i
radiofysik

ÖVRIGA FÖRORDNANDEN

Bo Fallgren, kontaktsekreterare vid
fakultetskansliet för medicin

Ann Wennerberg, universitetslek-
tor i oral protetik samt befattning
som övertandläkare vid
Tandvården i Göteborg

Owe Orwar, forskarasistent vid
institutionen för kemi

Shiwu Gao, universitetslektor i
material- och ytfysik vid fysik och
teknisk fysik

Lisbeth Björndahl, biotekniker vid
laboratoriet för experimentell bio-
medicin

Anders Eliasson, biotekniker vid
laboratoriet för experimentell bio-
medicin

Margreth Kjellewold, biotekniker
vid laboratoriet för experimentell
biomedicin

Henrik Semb, universitetslektor i
utvecklingsbiologi

Jan Olsson, universitetslektor i
odontologisk teknologi, förenad
med befattning som övertandläkare

Gunilla Pervik, intendent med
halvtidstjänstgöring vid enheten
för gastroforskning (Efg)

Sören Lundberg, systemman vid
enheten för gastroforskning (Efg)

Christer Olsson, systemman vid
medicinska fakultetens datalabo-
ratorium (MEDNET)

Jerker Hetta, universitetslektor i
psykiatri, förenad med befattning
som överläkare vid Sahlgrenska
universitetssjukhuset

Anette Johansson, projektanställd
som institutionssekreterare vid
institutionen för medicinsk och
fysiologisk kemi

ORDET ÄR FRITT!

Göteborgs universitet har ett
eget debattforum på webben.
Debattera på:

www.debatt.adm.gu.se/debattforum/

12 000 ungdomar på åttonde SACO-mässan

De kom från söder, öster och norr. Gymna-
sisterna som alla ville ha svar på frågan vad de
ska bli när de blir stora. När SACO Student-
mässa för åttonde gången öppnade dörrarna
vällde det in 12 000 ungdomar i tre dagar.

Mässan är den enda mötesplats i sitt slag
mellan företag, utbildningar och studenter.

Syns man inte, så finns man inte, verkade
vara ledorden för universitet och högskolor.
Med hjälp av tävlingar, trycksaker, godis och
informatörer profilerade man sitt lärosäte som
det bästa. Göteborgs universitet i samarbete
med Chalmers, Vårdhögskolan och GFS
Studentservice presenterade sig med hjälp av
talföra studentambassadörer och kunniga stu-
diävägledare.

Göteborgs universitet bidrog också med en
välbesökt och uppskattad seminarierie, där
morgondagens studenter kunde få svar på sina
frågor kring högre utbildning.

Konstföreningen firar femårsjubileum

Bohusläns museum i Uddevalla, Vitlycke museum samt en resa till Estland – det är några punkter på vårprogrammet i Konstföreningen vid Göteborgs universitet. Och i år fyller föreningen fem år.

MAN SKA OCKSÅ BESÖKA den litografiska verkstaden och museet i Tidaholm, titta på kyrkor och göra ett besök på Kursverksamhetens grafiska skola.

Redan i januari besöker föreningen SE-bankens konstsamling. Och den 23 februari är det årsmöte och då får man bland annat lyssna på ett föredrag av filosofie doktor Irja Bergström, Sjukdomskonst – sjuk konst?

Nu i december arrangerar konstföreningen en resa till Norrköping. Där ska man titta på en utställning med konst av Salvador Dalí.

– Vi ska också titta närmare på Campus Norrköping som är en del av universitetet i Linköping med 3 000 studenter. Det är arkitektoniskt intressant eftersom det består av ombyggda industrilokaler, berättar Gunnar Dahlström, ordförande i föreningen.

Föreningen fick redan från starten cirka 500 medlemmar och det medlemsantalet har man hållit sedan dess. Föreningen är öppen för alla anställda inom universitetet och bland medlemmarna finns representanter från samtliga fakulteter och avdelningar. Även pensionärer och tidigare anställda som slutat av andra skäl är välkomna.

– Varje termin brukar vi arrangera fem större programpunkter, allt från resor, studiebesök och föredrag, berättar Gunnar Dahlström. Och i samband med att föreningen fyller fem år ger vi ut en jubileumslitografi utförd av konstnären Berit Jonsvik.

Konstföreningens jubileumslitografi finns i 30 exemplar och kostar oramad 400 kr och ramad 590 kr. Vill du köpa den och/eller bli medlem i konstföreningen, hör av dig till Gia Katz, telefon: 20 46 64.

Orgelhyss på Artisten

PÅ DEN 43-STÄMMIGA orgeln kan man i januari lyssna till bred orgelmusiksrepertoar för alla åldrar. Det är Karin Nelsen – lärare i framför allt ny orgelmusik vid Musikhögskolan – som med hjälp av bild, tal och rörelse vid sidan av orgelmusiken kommer att suggerera publiken med originella verk. Konserten ska även locka barn, vilket framgår av programmet. Hur vatten låter enligt Messiaen eller hur åska dundrar enligt 1700-talets tonsättare Corrette kan man lyssna till. Då har organisten hjälp av speciella åskskor. Även Ragtime waltz och Jehan Alains "Den hängande trädgården" kan publiken njuta av. Dessutom utlovas orgelhyss.

"Orgel för alla åldrar"

Artisterna, lördagen den 16 januari kl. 15.00

Karin Nelsen ger prov på bred orgelmusik den 16 januari.

GÄSTKRÖNIKAN

Blir du nyttigt lilla vän?

Konfucius ville som många av oss göra karriär i staten. För att bli minister måste han studera De sex konsterna: ceremonikonst, musik, bågskytte, framförande av häst och vagn, kalligrafi och matematik.

Bågskytte och hästkörning vette åt det militära men de ställde liksom ämnena musik och skönskrift krav på elevens hängivelse, det vill säga på hans träningsflit. En medelmåttig musiker eller bågskytt väcker bara leda. Studiet av ceremonierna stärkte elevens respekt för det förgångna; på 500-talet f Kr när Konfucius började sina studier, trodde den nyaste generationen ännu att den kunde lära ett och annat av fäderna.

Vad ställer vi för krav på våra statsråd? Enligt uppgift i pressen skiljer sig den svenska regeringen från övriga europeiska regeringar genom sin bristande bokliga skolning, få ministrar har akademiska meriter.

På det lokala planet bekräftas uppgiften av Carina Lindberg, alldeles nyligen en av Göteborgs ledande socialdemokrater. Partiet är kunskapsfientligt, skrev hon (DN 26.11), boklig lärdom ses med överlägset förakt.

Om det är sant är det ett brott mot socialdemokratisk tradition. 1927-34, det är visserligen längesedan, leddes Göteborgs stadsfullmäktige av socialdemokraten Malte Jacobsson. Han var professor i filosofi vid Göteborgs högskola.

I samlingsregeringen under andra världskriget bidrog borgarna med bland annat ett par professorer. När socialdemokraterna efter kriget bildade egen regering satte de in professorerna Undén och Myrdal. Docent Wigforss satt där redan. Bland de boklärda kunde också räknas in ett antal jur.kand och fil.kand.

Men man lägger märke till att de höglärda inte användes till det de var experter på. Finansministern t ex var humanist. Han hade fått sin doktorsgrad på en avhandling om södra Hallands folkhäl. Östen Undén var professor i civilrätt något som vanligen inte meriterar till tjänsten som utrikesminister. Akademiska forskare brukar hävda att deras fördjupning i ett avgränsat ämne, deras fackidioti, gör dem kapabla att se ting- en i stort och alltså användbara som ledare. Erfarenheten visar att det ibland stämmer.

Detta gäller också Konfucius helt annorlunda studium men också dem som inte alls har stannat i skolan. Det är påfallande att de tongivande herrarna i första efterkrigsregeringen var två med nästan enbart folkskola: Per Albin Hansson och Gustav Möller. Deras universitet hade varit kroppsarbete, fackligt arbete och politiskt arbete. Den som likt Konfucius vill regera har bestämt inte personligt behov av universitetet.

Mot detta invändes att det är andra tider nu – kunskaps-samhällets fordrande era. Vad intressant då att just det svenska kunskaps-samhället styrs av Europas minst studiemeriterade regering.

SUNE ÖRNBERG
Författare

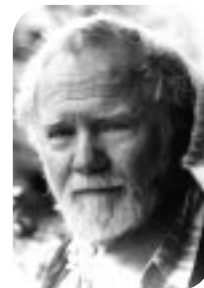

FOTO: SVANTE ÖRNBERG